

SKOLE-HJEMSAMARBEJDE I PRAKSIS

Indsatser, der virker –
skole-hjemvejledernes erfaringer fra 2009-2013

Kolofon

Skole-hjemsamarbejde i praksis
Indsatser, der virker – skole-hjemvejledernes erfaringer
fra 2009-2013

Januar 2014

Udarbejdet på vegne af Social-, Børne- og Integrationsministeriet af:
Line Balvig-Phillips og Lisbeth Hansen
Teori og Metodecentret, UCC

Udgiver:
Social-, Børne- og Integrationsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon: 33 92 93 00

ISBN: 978-87-7546-462-3
Elektronisk ISBN: 978-87-7546-463-0

Grafisk produktion: Rosendahl · Schultz Grafisk a/s

Indhold

Om inspirationshæftet	4
Skole-hjemvejlederens funktion	5
Kurser og arrangementer for nydanske forældre	6
Forældrecaféer	11
Kvinder møder kvinder	14
Hjemmebesøg	16
Forældreintra	22
Gode råd til forældremødet	25
Overvindelse af sprogbarrierer	27
Møder og udviklingsforløb for lærere og SFO-pædagoger	28
At være med til at gøre en forskel	30
Værktøjskasserne	32
Alle de små, men vigtige indsatser	35
Lærerne som medspillere og modspillere	36
Tillid og tryghed i samarbejdet med forældrene	39
Skole-hjemindsatsens betydning for eleverne	42
Netværk om skole-hjemsamarbejde	43
Før I går i gang, så husk... ..	44
Flere gode råd	45
Ledelsesopbakning er en forudsætning	47
Betydningen af samarbejde mellem hjem og skole	48
Om Social-, Børne- og Integrationsministeriets initiativ til styrket forældreinddragelse via skole-hjemvejledere	49
Litteratur om skole-hjemsamarbejde	50
Links	51

Om inspirationshæftet

Sådan kan du bruge hæftet

Inspirationshæftet er for alle, der har brug for inspiration til at forbedre og udvikle samarbejdet mellem hjem og skole. Det er fuldt af gode eksempler og idéer, som kommer fra mange forskellige skoler spredt over hele landet. Alle citater og eksempler stammer fra skole-hjemvejledere i Social-, Børne- og Integrationsministeriets initiativ.

Hæftet er lavet på baggrund af de samlede erfaringer fra hele det 4-årige projektforsøg.

Skole-hjemvejlederpuljen

Social-, Børne- og Integrationsministeriet (det tidligere Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration) igangsatte i 2008 med satspuljemidler et omfattende initiativ omkring styrkelse af nydanske forældres inddragelse i deres børns skolegang. I årene 2009 til 2013 er der i initiativet uddannet skole-hjemvejledere med særligt fokus på samarbejdet med nydanske forældre.

Ministeriet har ydet støtte til:

- Efteruddannelseskursus i skole-hjemvejledning i skole-hjemsamarbejde med nydanske forældre (læs mere om skole-hjemvejlederuddannelsen på side 49 i dette hæfte).
- Etablering af en skole-hjemvejlederfunktion på skolen eller i kommunen i en deltidstil-ling på 15 timer om ugen i 2 år samt 15.000 kr. om året til aktiviteter

Der i alt blevet uddannet ca. 110 skole-hjemvejledere.

Udover eksempler på indsatser, som skole-hjemvejlederne har haft succes med, rummer hæftet også mange gode råd om, hvad man som skole skal være opmærksom på, hvis man ønsker at styrke sin indsats omkring skole-hjemsamarbejdet, og hvad forudsætningerne er for, at indsatserne lykkes.

Skoler, lærere, forældre og elever er forskellige, og fordi en indsats har haft en effekt på én skole, er der ikke nogen garanti for, at det virker på alle skoler. Derfor må man vurdere skolens eget udgangspunkt og prøve sig frem.

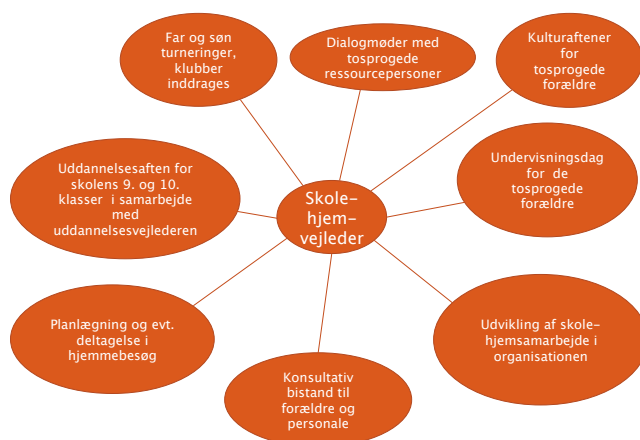
Så — kig i indholdsfortegnelsen, og læs mere om de temaer, som kan inspirere til aktiviteter på netop din skole.

Erfaringsindsamlingen

De gode historier og positive erfaringer kommer primært fra skole-hjemvejledere og deres projektledere. Erfaringerne er indsamlet vha.:

- Status- eller evalueringsskemaer til Social-, Børne- og Integrationsministeriet
- Interview af projektledere og skole-hjemvejledere
- Skole-hjemvejledernes elektroniske logbøger, som de løbende har udfyldt i projektperioden som en led i evalueringen
- Ministeriets årlige netværksmøder for skole-hjemvejledere
- Skole-hjemvejledernes elektroniske netværk på Google Groups

Skole-hjemvejlederens funktion

Skole-hjemvejlederen skal ifølge ministeriet bl.a. medvirke til at:

- Udgøre bindeled mellem skolen og hjemmet med henblik på, at forældrene føler sig inkluderet
- Sikre forventningsafstemning og skabe tryghed i skole-hjemsamarbejdet med nydanske forældre, herunder at opbygge tillidsfulde relationer mellem skolen og de nydanske forældre samt mellem skolens forældregrupper
- Udvikle skole-hjemsamarbejdet på skolen, herunder bidrage til at skabe bevidsthed om skolens skole-hjemsamarbejde samt vejlede og bistå kolleger og skoleledelse i de særlige udfordringer, der kan opstå i forhold til at inddrage nydanske forældre i børnenes skolegang
- Skabe sammenhæng mellem udsatte elevers skoleforløb og hjemmet, herunder eventuelt bistå andre lærere hermed

De skoler, som har søgt og fået en toårig bevilling til en skole-hjemvejleder, har haft mange og meget forskellige bud på, hvad skole-hjemvejlederen skulle tage sig af. Fra overordnet konsulent eller koordinator for skolens fremtidige organisering af skole-hjemsamarbejdet til ressourceperson i forhold til et mindre antal familier, som skolen ikke havde noget samarbejde med før.

Diagrammet ovenfor er fra Valhøj Skole i Rødovre og viser nogle af de aktiviteter, som man dér har bedt skole-hjemvejlederen om at varetage. Udover de funktioner, der nævnes i diagrammet, er der også skole-hjemvejledere, der beskæftiger sig med fx oprettelse af etnisk råd på skolen, observation i klasser, interview af forældre og/eller lærere for at afdække behov, udarbejdelse af formidlingspjecer om skolen og meget, meget mere.

Rigtig mange af de skoler, der har fået bevilget en skole-hjemvejleder i to år, har efter bevillingens udløb fundet egne midler til at forlænge ansættelsen og dermed fastholde den nye skole-hjemvejlederfunktion på skolen.

”Skolen regner med, at alle forældre ved alt om den danske folkeskole, og det gør alle tosprogede forældre ikke, især ikke hvis det er deres første barn, der skal starte i skole.”

- **Ebtesam Al-Jaderi, Ellebjerg Skole i København**

Tips til at sikre fremmøde ved arrangementer

- Sørg for at alle invitationer til forældre er sendt pr. brev
- Ring til alle forældre et par dage før arrangementet
- Send sms'er til alle forældre på dagen for arrangementet

- **Steve Sebastin, Tovshøjskolen i Aarhus**

Kurser og arrangementer for nydanske forældre

På skoler med mange sproggrupper har man haft succes med at lave infomøder for de største sproggrupper hver for sig. Skolen har fx inviteret alle arabisktalende forældre med børn i indskolingen — og så ugen efter gentaget mødet for de somalisktalende forældre. På den måde har man undgået den uro og langsommelighed, som præger arrangementer, hvor der skal tolkes på mange forskellige sprog.

Temaaftener med oplæg på andre sprog end dansk — og hvor tolkningen derfor foregår af hensyn til de dansksprogede lærere — har givet forældrene en oplevelse af at være i centrum, og skolens personale en indsigt i, hvordan det er at være afhængig af tolk.

Temaerne kan både have generel karakter — som børneopdragelse eller kontaktfarældres rolle — eller være mere konkrete — som kurser i IT-kommunikation via forældreintra eller undervisning i, hvordan forældrene kan støtte barnets lektielæsning i forskellige fag.

De bedste erfaringer har skole-hjemvejlederne haft med kurser og temaaftener for mindre grupper og med konkret indhold. Deltagelse i små grupper giver mulighed for, at forældrene kan netværke og på den måde støtte hinanden. Samtidig etableres der let en relation til fx den matematiklærer, som har brugt en aften på at forklare 5-10 forældre, hvordan hans undervisning foregår.

Hjælp til lektiehjælp Humlehøj-Skolen fortæller

På Humlehøj-Skolen i Sønderborg har skole-hjemvejlederen i samarbejde med en lærer tilbudt et forældre-matematikkursus for 1.-3.klassetrin.

”Forældrene får en forståelse for og mulighed for at hjælpe deres børn med lektier i faget matematik. Der tages udgangspunkt i børnenes daglige matematik-undervisning. Forældrene præsenteres for forskellige opgaver og løser i fælleskab diverse opgaver, som deres børn allerede har haft eller vil få på et senere tidspunkt. Der uddeles en matematikordliste til forældrene med de mest anvendte matematikbegreber.

Skole-hjemvejlederen organiserer indholdet af kurserne i samarbejde med lærerne i indskoling. Kurset afholdes af både skole-hjem-vejlederen og en matematiklærer i indskoling. Forældrene inviteres, og forskellige emner inden for matematik i 1.-3. klasse tages op.

Forældrene var meget positive og efterspurgte et tilsvarende kursus for 4.-6. klassetrin.”

- **Jeannette Gheith, Humlehøj-Skolen i Sønderborg**

Skolen som gave Kvaglundskolen fortæller

På Kvaglundskolen i Esbjerg har skole-hjemvejlederne fundet en meget konkret måde at præsentere folkeskolen på i forbindelse med introduktion til indskoling — som en pænt indpakket gave til klassen og dens forældre.

Gavens indhold er små kort, hvorpå der fx står:

- 1074 matematiktimer
- 360 historietimer
- 1 lejrskole
- 1980 dansktimer
- Idræt
- Skole-hjemsamarbejde

Hvis man vælger folkeskolen, vælger man at modtage gaven, der ikke kan byttes.

I forbindelse med orienteringsmøder om skolen "foræres" gaven til forældrene i symbolsk forstand. De får også en orientering om de to ting, der kan vælges fra, nemlig tysk/fransk og kristendom. På møderne viser man ikke kun barnets klasseværelse frem, men viser også forældrene rundt på hele skolen, så de kan se gymnastiksal, baderum, fysiklokale m.m.

- **Anita Riis Petersen og Aydrus Osman Ahmed, Kvaglundskolen i Esbjerg**

Gå i skole med dit barn Østervangsskolen fortæller

”Vi har som skole-hjemvejledere haft en tæt kontakt med vores tosprogede forældre i bh. kl. og 1. kl. I mødet med vores forældre oplever vi et stort engagement — men manglende tro på deres egen ressourcerolle.

På et møde omkring skole-hjemsamarbejdet gav forældrene bl.a. udtryk for de udfordringer, som de så i forhold til det faglige indhold. Ofte ser forældrene hindringer i forhold til dansk og læsning og nogle gange også matematikken. De øvrige fag kan også være svære for forældrene at følge med i, da der ikke er taskebøger til.

Vi vil gerne have, at forældrene i højere grad ser sig selv som en ressource for deres børn — også når det kommer til faglighed. Vi må klæde vores forældre på i forhold til denne vigtige rolle. På baggrund af vores snak med forældrene, besluttede vi at afholde Åben Skole-arrangementer.”

Program for Åben Skole-arrangement

Gå i skole sammen med dit barn for en eftermiddag. Kom og oplev, deltag og bliv inspireret af, hvordan vi lærer dit

barn at regne i indskolingen. Få redskaber til, hvordan du kan være en del af dit barns indlæring.

15.00 – 15.20:

Oplæg om matematik og fagsprog

15.20 – 16.30:

Workshop 1: Købmandsbutik

Workshop 2: Deleværksted

Workshop 3: Matematiklege

Workshop 4: Computerværksted

Workshop 5: Geometriske figurer

Workshop 6: Regnehistorier

”På workshopsene afprøver vi metoder og aktiviteter i praksis, hvor forældrene skal arbejde sammen med deres barn. Formålet med arrangementet er at klæde vores forældre på til at støtte deres barn i det faglige arbejde i skolen, men også at åbne skolen for forældrene og vise dem, hvor vigtige de er for deres barn skolegang.

P.t. har vi afholdt to Åben Skole-arrangementer. Vi har 143 børn i indskolingshuset, heraf mange søskende, og der kom ca. 100 forældre til hvert arrangement.”

**- Luise Arendal Petersen og Ayfer Korkmaz,
Østervangsskolen i Roskilde**

Alle forældre kan hjælpe deres børn Tovshøjskolen fortæller

”Der er normalt ikke særligt stort fremmøde, når vi laver forældrearrangementer. Det ville vi forsøge at lave om på, og første arrangement i den proces var ’Alle forældre kan hjælpe deres børn.’

Ugen før sendte vi invitation til alle forældre med posten for at sikre, at alle modtog invitationen — hvis invitationen blev givet til børnene, kunne nogle gå tabt. Invitationerne blev oversat til de to største sprog på vores skole, arabisk og somalisk. Ca. to dage før blev alle forældre ringet op af de tosprogede medarbejdere for dels at minde om arrangementet og fortælle, at vi værdsætter deres deltagelse, dels at fortælle mere om indholdet.

Der mødte 70 forældre op til arrangementet, og de havde taget lidt mad med, som vi spiste som afslutning på arrangementet. Skolelederen startede med at byde velkommen. Velkomst og opsamling til sidst foregik på dansk. Resten af aftenen, dvs. oplæg og diskussioner, foregik på dansk, arabisk og somalisk i tre forskellige lokaler.

Der kom tre unge rollemodeller og tre forælderrollemodeller og holdt oplæg. De unge rollemodellers oplæg havde titlen ’Hvad gjorde mine forældre for mig, så jeg fik en god skolegang?’ Forælderrollemodellernes oplæg havde titlen ’Hvad gjorde jeg som forælder for at støtte mit barns skolegang?’

Efter oplæggene arbejdede forældrene i grupper med udgangspunkt i spørgsmålet ’Hvordan kan vi støtte/hjælpe vores børn med deres skolegang?’ Som afslutning skulle grupperne fremlægge deres idéer i plenum. Alle idéerne blev noteret ned, og på baggrund af disse vil vi på skolen udarbejde en folder, som kan gives til nuværende og kommende forældre.

Efterfølgende har vi fået tilbagemeldinger fra forældrene om, at det var et godt arrangement, og at de var glade for, at noget af indholdet var på deres modersmål. Desuden var forældrene glade for at have fået meget taletid. Vi har besluttet, at vi fremover vil sørge for at omtale lignende arrangementer i det lokale beboerblad.

Vi har stadigvæk lang vej igen, før alle forældre møder op. Men vi har fået en god start, da det er en af de første gange, at der rent faktisk er mødt så mange op.”

- Steve Sebastin, Tovshøjskolen i Aarhus

Historier fra de varme lande Vestervangskolen fortæller

På Vestervangskolen ville man gerne afholde et arrangement for indskolingens børn, forældre og personale med særligt fokus på den mundtlige historiefortælling som endnu en vej til at styrke sproget og sprogtilgængeligheden. Et delmål med arrangementet var at præsentere skolens mangfoldighed som noget værdifuldt i sig selv.

Skolen havde i forvejen mange gode tiltag til styrkelse af de tosprogedes sprogkunderskab, som primært var rettet mod ”problemløsning” forstået på den måde, at hvis en elev havde læseproblemer, satte man ind med konkrete tiltag.

”Vi ønskede et arrangement, der på en mere positiv, anerkendende, forældreorienteret måde kunne vise, hvor meget det betyder for sprogtilgængeligheden, at sproget er i konstant brug, bliver leget med og bringer fællesskab.

Der blev nedsat en bredt sammensat arbejdsgruppe, og det var rigtig dejligt at samarbejde omkring noget konkret, som fagpersonerne også brændte for.

Jeg fandt en professionel historiefortæller fra fortællerkompagniet BestTellers, som med det samme forstod vores vision om en anerkendende tilgang til skolens mange kulturer ved at fortælle historier fra Indien, Grønland, Japan m.fl.

Vi havde absolut ingen idé om, hvor mange der ville dukke op. Men det gik helt forrygende! Jeg holdt op med at tælle tilmeldinger, da vi nåede 300. Vi har en sammensætning på skolen på ca. 50 % tosprogede, og fordelingen på aftenen svarede godt overens med det, måske med en overvægt af tosprogede.

Alle medbragte egen mad til en buffet — vi skulle også ’smage på alverdens lande’ — og sikke et madorgie. Nogle havde lavet nogle fantastiske kreative kreationer, og der var sektioner til halal-mad, og alle havde skrevet på hver ret, hvad den indeholdt.

Både børn og forældre var tryllebundet af de gode historier. Efterfølgende har jeg fået mange positive tilbagemeldinger — det er glædeligt, at der er sådan en stor opbakning om skolen.”

- Christina Hoven, Vestervangskolen i Glostrup

Forældrecaféer

En forældrecafé kan være en god mulighed for at give de tosprogede forældre en lejlighed til at lære skolen bedre at kende under andre rammer end de lidt mere formelle forældremøder eller skole-hjem samtaler. En forældrecafé kan give forældrene et sted at henvende sig, når de står over for ting vedrørende skolen, som de har brug for hjælp til eller afklaring omkring.

På mange skoler har man fundet et lille område eller rum et centralt sted på skolen, som er blevet hyggeligt indrettet med caféborde og stole eller et par sofaer og en PC. En lærer eller skole-hjemvejleder står for caféen og sørger for, at der er fx kaffe og te, og er ellers klar til at tage en snak med de forældre, der dukker op. Det kan være en idé løbende at hænge nye billeder op fra forskellige skolearrangementer, så forældrene har en mere uformel anledning til at komme i caféen.

På nogle skoler har caféen været åben fx et par timer om ugen, om morgenen én dag og om eftermiddagen en anden dag, sådan at så mange som muligt har haft mulighed for at møde op i åbningstiden.

Caféerne har typisk tilbudt hjælp til fx:

- Forældreintra
- Tilmelding til skole-hjem samtaler
- Gennemlæsning af elevplaner
- Forklaring af breve fra skolen

Andre steder er forældrecaféen et mere struktureret tilbud, hvor forældre og lærere mødes én gang om måneden om et udvalgt tema, fx IT eller lektiehjælp.

Husk!

Det er en god idé at melde tilbage til klasselæreren, hvis man har haft besøg af en forælder i caféen. På den måde får kontakten i caféen forhåbentlig også afsmittende effekt på klasselærers relation til barnet/familien.

Kønsopdelte aktiviteter kan øge engagementet

Flere af de skole-hjemvejledere, der har lavet kønsopdelte aktiviteter som mødrecafé, pigeclub eller far/søn-fodbold, oplever, at disse mere uformelle fora er med til at gøre forældrene mere interesserede i at deltage i barnets skolegang — og dermed får flere til at møde op til forældremøder og skole-hjemsamtaler.

Forældrecaféen behøver ikke nødvendigvis at være et "hjælpetilbud". Flere skole-hjemvejledere oplever, at caféen i lige så høj grad er et sted, hvor forældre, der ikke bryder sig om at sige noget på de store forældremøder, har mulighed for at snakke med en lærer eller skole-hjemvejleder om løst og fast. Og hvor skolen har mulighed for at opbygge en tættere relation til forældrene. En forældrecafé kan også skabe rum og mulighed for, at der dannes venskaber og netværk blandt forældrene.

Tanken med at starte en forældrecafé er i mange tilfælde, at det er et sted, hvor forældrene lige kan 'kigge forbi'. Mange skoler oplever dog, at forældrene ikke lige kommer forbi, men kun kommer, når skole-hjemvejlederen har lavet en konkret aftale med dem om at mødes i caféen. Det kan måske i første omgang ærgre lidt, men det ændrer ikke ved, at selve cafékonceptet kan danne en fin og mere uformel og hyggelig ramme om at samtale med forældrene.

Mødrene har fået en bedre kontakt til skolen Vibenshus Skole fortæller

Vibenshus Skole i København oplevede, at det selv trods oversatte invitationer på skolens hjemmeside og rundringninger til alle forældrene var meget svært at få ret mange til at møde op til mødrecafé. Skolen valgte alligevel at fortsætte med caféen, og fremmødet har været langsomt, men støt stigende.

"De forældre, der har været i mødrecaféen, har fået en bedre kontakt til skolen. De mødre, der dukkede op, har vi rådgivet og vejledt bl.a. mht. buskort, praktikplads, lektiecafé, ungdomsuddannelsesvejleder, konfliktmægling, AKT, forældretranet og svømning for kvinder.

Forældrene er glade for det lille forum, mødre-caféen er, hvor hver forælder tør sige noget — det er ikke det store forum som til forældremøder. Stemningen i mødrecaféen er god, vi har gode, seriøse og vigtige snakke, og også grin og opløftende snakke."

- **Rubina Shaheen, Vibenshus Skole i København**

Forældrecafé på fritidshjemmet Lundergårdskolen fortæller

Nogle skoler oplever, at der er meget skiftende fremmøde i caféen og nogle gange, at der slet ingen kommer. Her kan fx placering på fritidshjem/SFO være en mulighed.

Lundergårdskolen i Hjørring oplevede, at færre og færre forældre besøgte forældrecaféen.

”Derfor blev det besluttet at flytte caféen over på et fritidshjem, som ligger i en bebyggelse, hvor de fleste af vores tosprogede elever bor. Her kommer forældrene alligevel forbi for at hente børnene og kan så ved samme lejlighed lige sætte sig ned og sige hej til læreren/skolehjemvejlederen og tjekke forældreinfra på PC'en.

Allerede efter nogle uger på fritidshjemmet kunne jeg se, at der er behov for, at jeg sidder der. Alene kontakten med pædagogerne er givende, fordi de kommer til at kende til forhold på skolen og omvendt.

Der er en del forældre, der kommer og kigger på PC'en og lige får kigget efter de seneste nyheder vedrørende deres barn/børn.

Jeg læser elevplaner igennem med dem og melder altid tilbage til klasselærerne, når jeg har haft kontakt med nogle forældre. I nogle tilfælde har jeg meldt tilbage om nødvendighed af tolk.

Det er tit, at børnene kommer for at se billeder fra arrangementer på skolen. De kalder på forældrene, så de kan se med, og derved åbnes der døre for samtaler om skolen — også mellem børn og forældre.

Jeg har med min tilstedeværelse på fritidshjemmet skabt en bro mellem fritidshjem og skole. Jeg har i mange tilfælde givet informationer begge veje om vores fælles børn og deres forældre. I visse tilfælde har der været anledning til bekymring vedrørende et barn eller en familie, og så har institution og skole snakket sammen, måske med mig som mellemlid.

- Hanne Aggerholm, Lundergårdskolen i Hjørring

KVINDER MØDER KVINDER

Sofia Suleman blev ansat som skole-hjemvejleder på Søndervangskolen i Aarhusbydelen Viby i 2009 som en af det første hold skole-hjemvejledere i Social-, Børne- og Integrationsministeriets initiativ til styrket forældreinddragelse. Her fortæller hun om et af de tiltag, hun satte i gang som skole-hjemvejleder.

Idéen bag Kvinder møder kvinder

Efter jeg blev færdig med min uddannelse, fik jeg arbejde som kulturformidler i 'lejlighedsprojektet' i Rosenhøj i Viby Syd, hvor jeg også selv har boet. Her var jeg med til at starte et tiltag, hvor kvinder i området mødtes én

gang om ugen om aftenen om nogle temaer. På møderne så vi film om temaet og spiste mad sammen.

Da jeg sidenhen blev ansat som skole-hjemvejleder på Søndervangskolen, fik jeg rimeligt frie hænder og god opbakning af ledelsen og — inspireret af møderne i Rosenhøj — fik jeg idéen til at starte Kvinder møder kvinder. Omdrejningspunktet var fælles madlavning i skolekøkkenet én gang om ugen. I første omgang var arrangementet om aftenen, men da mange af kvinderne fortalte, at de havde svært ved at komme om aftenen, fordi de skulle putte børn, blev det flyttet til om formiddagen, 3 timer hver gang.

Madlavning, fællesskab og debat

Alle skolens forældre blev inviteret, men det var meget forskelligt, hvor mange der kom. Efter et stykke tid blev det en mere fast gruppe på 10-15 forældre, der var der hver gang. Gruppen var en blanding af alle mulige sproggrupper — afghanere, somaliere, tyrkere, arabere, irakere m.fl. De mest danskstærke hjalp de mindre stærke med at forstå og fortælle. Man kan komme langt med kropssprog — bare man har vilje og interesse, og at de kan mærke, at man er nysgerrig — det rykker rigtig meget.

Jeg købte hver gang ind til en bestemt opskrift — nogle gange en opskrift, som en af kvinderne havde foreslået. Vi startede med at tale om opskriften og hyggesnakkede, bl.a. om madkultur, mens der blev lavet mad. Bagefter spiste vi sammen. For at få gang i snakken tog vi fx en runde, om hvordan ens uge havde været. Andre gange var det mig, der lagde emner på bordet — fx Hvordan har dit barn det på skolen? Hvordan kom du til Danmark? Hvad synes du om Danmark? Hvad har du med i ”bagagen”?

”Nu er skolen for hele familien”

Kvinderne syntes, at det var dejligt at komme tættere på skolen. De havde tænkt, at skolen kun var for børnene, men nu blev skolen for hele familien. Når eleverne mødte deres mødre på skolen, blev de nysgerrige — ”Hvad skal I lave næste gang?” Eleverne blev glade for at se deres forældre på skolen og glade for, at forældrene var synlige.

Det har betydet meget for mødrene, at der var en person, der interesserede sig for dem. Mødrene er blevet bedre til at tale dansk — noget, som nogle af dem er særligt glade for, fordi deres mindste børn næsten kun kan tale dansk. Mødrene har været gode til at åbne op for at tale om problemer, de har været gode til at løse konflikter i fællesskab og har fået en bedre forståelse af hinanden. Og når jeg som skole-hjemvejleder har haft den mere uformelle kontakt med kvinderne, gør det efterfølgende kontakten til familierne meget nemmere.

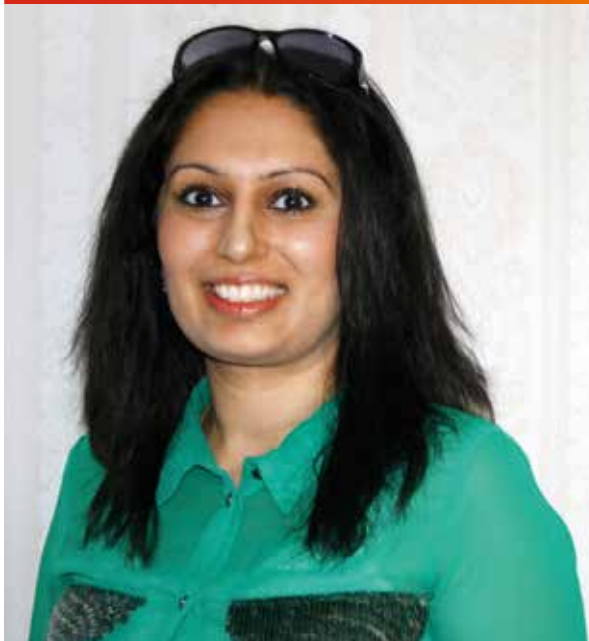
Kvinder møder kvinder stoppede i foråret 2013 samtidig med, at jeg fik nye arbejdsopgaver på skolen. Kvinderne, der har deltaget, er begyndt at komme i Kvindehuset i stedet for og er glade for de nye muligheder — flere aktiviteter og flere dage, man kan komme. De er kede af, at Kvinder møder kvinder sluttede, men mange klarer sig godt og ved, at de stadig kan komme til mig og henvende sig om alt muligt.

Om Sofia Suleman

Uddannet cand.ling.merc. i 2008

Arbejdede som studerende i ungdomsskolens lektiecafé og lagde mærke til, at rigtig mange tosprogede børn havde svært ved at forstå opgaveformuleringer i sprogfag som tysk og engelsk. Valgte, inspireret heraf, at skrive speciale om tosprogede børns sprogvanskeligheder og konkluderede bl.a., at skolerne har brug for ressourcerpersoner til at støtte forældrene.

I begyndelsen af 2009 kontaktede hun selv Søndervangskolen og fortalte bl.a. om sit speciale og kendskab til sprogfagene og blev i første omgang ansat som støttelærer i sprogfagene. Forinden havde kommunens børn og unge-afdeling allerede ansøgt om midler til skole-hjemvejledere i Social-, Børne- og Integrationsministeriets projekt, og efter nogle måneder spurgte skoleleder og viceskoleleder Sofia, om den stilling ikke var noget for hende.

Ved forældrene, hvad formålet med skole-hjem samtalen eller hjemmebesøget er?

Undersøgelser viser, at mange forældre oplever, at det er uklart, hvad formålet med skole-hjem samarbejdet er, hvilket skaber usikkerhed og utryghed.

Derfor er det vigtigt, at du i starten af samtalen med familien gør det klart, hvad formålet med samtalen er, dvs. hvorfor I holder samtalen, hvad I skal tale om, og hvad samtalen skal munde ud i.

Tænk over, hvad du vil fortælle den konkrete familie om:

- Hvorfor I holder samtalen
- Hvad samtalen skal handle om
- Hvad samtalen skal munde ud i

Skriv ind på Skole-hjem samtale Arbejdsarket, Post 1.

POST 1 • Afklar forventningerne til skole-hjem samtalen og hjemmebesøget
Hvad forventer forældrene af samtalen?
Er der behov for hjemmebesøg?

Hjemmebesøg

Mange skoler har haft gode erfaringer med initiativer, hvor skolen og dens medarbejdere har bevæget sig uden for skolens matrikel. Samarbejde mellem hjem og skole har traditionelt fundet sted på skolens grund, hvor forældre og elever forventes at møde op til sociale arrangementer, skole-hjemsamtaler og forældremøder. Men hvad enten skole-hjemvejleder og lærere har deltaget i infomøder i børnehaver, besøg i elevernes hjem eller udflugter til uddannelsesinstitutioner, er det af forældrene blevet opfattet som positivt og som et tegn på engagement, at han eller hun vil stille op uden for sædvanlig arbejdstid og uden for skolens mure.

Selv om hjemmebesøg kan være ret tidskrævende, er tiden efter skole-hjemvejledernes opfattelse brugt

rigtigt godt, fordi den giver en samarbejdsrelation, som i det lange løb er til gavn for den enkelte elev og sikrer en fornuftig kommunikation mellem forældre og lærer.

Før skolestart

Det gode skole-hjemsamarbejde kan grundlægges allerede omkring tidspunktet for indskrivning til børnehaveklassen. Når skole-hjemvejlederne har været ude at orientere om skolen, dens værdier og dens forventninger til samarbejdet med forældrene på forældremøder i de lokale børnehaver, er kommunikationsvejene mellem skolen og forældrene blevet åbnet allerede før skolestart.

Flere skoler har haft gode erfaringer med at lade skole-hjemvejlederen

og lærerne fra indskolingen tage på besøg hos de kommende elevers familie. Nogle steder har man besøgt alle kommende elever uanset etnisk baggrund. Andre steder har man kun besøgt de nydanske familier. Uanset målgruppen er tilbagemeldingerne meget positive. Forældrene har været glade for skolens hjemmebesøg, lærerne har fået vigtig viden om elevernes baggrund, og samarbejdsrelationerne har fået en 'turbostart'.

Fra flere skoler meldes det, at indsatsen har været med til at vende elevoptaget, så både tosprogede og dansksprogede elever i højere grad end tidligere er blevet indskrevet i eget skoledistrikt.

Trykke førskolemøder i børnehaven Skjoldborgvejens Skole fortæller

”I januar måned inviterede vi i samarbejde med børnehaven forældre til kommende skolebørn til fyraftensmøde i børnehaven.

Dagsorden var:

- Skolens forventninger til familien i forbindelse med barnets skolegang (madpakker, veludhvilet-hed, pakket taske, påklædning i overensstemmelse med vejret)
- Fremlæggelse af skolens fokuspunkter (idrætsskole, sund skole)
- Vigtigheden af, at både børn og voksne deltager i skolens sociale arrangementer inkl. fødselsdage og lejrskoler

Børnehaven inviterede, bestilte relevante tolke og lagde lokaler til. Mødet var kendetegnet ved en stor lydhørhed og en stor spørge- og diskussionslyst. Der var en god stemning, hvilket nok ikke mindst skyldtes forældrenes tryghed ved børnehavepersonalets tilstedeværelse. Dialogen blev udelukkende kørt mellem forældrene og mig, men det var trygt for forældrene at have kendte personer på sidelinjen.”

- **Anne Mejlgaard,**
Skjoldborgvejens Skole i Fredericia

Hjemmebesøg som brobygning

I forhold til de forældre, som stort set er uden kontakt med skolen, kan hjemmebesøg være en effektiv metode til at bryde isen.

”Forældrene har været glade for hjemmebesøg. De har været et godt redskab til at skabe en relation. Når man har fået en god relation til forældrene, har det været lettere at tale med dem om elevens udvikling. Relationsarbejdet har fremmet forældresamarbejdet i betydelig grad.”

- **Steve Sebastin, Tovshøjskolen i Aarhus**

Hjemmebesøgene kan være et vigtigt led i at udvikle en gensidig forståelse og et ligeværdigt samarbejde med forældrene.

”Hjemmenes historier adskiller sig markant fra de fortællinger, jeg oplever på skolerne. Fortællinger om forældrene, der på skolerne handler om ligegyldighed, manglende forståelse for deres rolle ift. barnets læring og ressourcetsvaghed, handler i hjemmene om isolation, generthed, manglende information/invitation og sprogvanskeligheder.”

- **Bitten Holmer Flansmose, Niels Ebbesen Skolen og Højboskolen i Skanderborg**

”Jeg har været på en del hjemmebesøg, især hos familier som har flere børn på skolen, og hvor det er svært for forældrene at overskue kontakt til alle klasselærere (pga. traumatiserede forældre, nyankomne, sproglige barrierer m.m.). Værktøjskassen Skole-hjemsamtalen og hjemmebesøget er blevet brugt som inspiration til hjemmebesøgene, og tolken har forinden ringet til familierne og orienteret dem om formålet med samtalen, punkter m.m. Jeg er her blevet brugt som bindeled. Det har givet et meget stærkt tillidsforhold, og lærerne har under og efter følt sig godt orienteret og klædt på til det fremtidige samarbejde med forældrene.”

- **Caja Fournaise, Sønderkov-Skolen i Sønderborg**

Det kan være en god idé ikke kun at bruge hjemmebesøg, når der er problemer, fordi besøgene af forældrene så kan opleves, som om de og deres hjem bliver tjekket eller undersøgt.

Det er ofte i forbindelse med hjemmebesøgene, at skolen bliver klogere på, hvilke forudsætninger familierne har, og hvilke forhindringer der kan være ift. fx at møde op til møder og arrangementer.

”Ved hjemmebesøg er jeg blevet mødt med åbenhed og meget positive forældre i forhold til skolens ønsker. De fleste vil rigtig gerne gøre deres bedste for at være en god forælder. De fleste forældre, jeg besøger, vil gerne høre om skolen og vil gerne komme der. Kommer de ikke, er det som regel, fordi de ikke kan følge med i, hvad der sker på møderne. I nogle familier er der en stor følelse af isolation. De kender ingen, har ingen familie her, og de har ikke noget arbejde. Deres kontakt udadtil er børnene. Det giver mig en stor indsigt og anledning til refleksion: Kan jeg/vi gøre noget?”

**- Vibeke Holmann Opstrup,
Sønderlandsskolen i Holstebro**

”Forældrene er meget mere afslappede og er virkelig på hjemmebane. Flere åbner sig op og beder om hjælp og stiller spørgsmål. Det viser sig tydeligt, at det ofte er mangel på viden i forhold til forventninger m.v., som gør, at de fx ikke møder op, tjekker forældreinfra osv.”

- Inge Johanne Andersen og Sandra Skibsted Bentzen, Langmarkskolen i Horsens

”Jeg har arbejdet på at implementere hjemmebesøg som metode på skolerne — noget, der virkelig skabte stor modstand i starten. Jeg har fulgt kollegiernes holdning og oplevelse af hjemmebesøgene via tre spørgeskemaundersøgelser — hhv. før det første hjemmebesøg, efter første hjemmebesøg og efter andet og tredje hjemmebesøg. Undersøgelserne viser, at modstanden er væk, og at lærerne nu kan se formålet med at tage på hjemmebesøg.”

- Bitten Holmer Flansmose, Niels Ebbesen Skolen og Højboskolen i Skanderborg

EID fest

For alle beboere i Viby Syd

Søndag den 19. september kl. 14.00-18.00

I Søndervangskolens sportsaula

عيد مبارك

Program

- Kl. 14.00 Festen starter
- Kl. 14.15 Velkomst ved Rani Hørlyck
- Kl. 14.30 Buffeten åbner
- Kl. 15.00 All Times synger
- Kl. 15.30 Break It Up danser
- Kl. 16.00 Sonja danser indisk dans
- Kl. 16.30 Bilal optræder
- Kl. 17.00 Scenen er din
- Kl. 18.00 Slut

Der er hoppeborg for børnene

Medbring selv mad, drikkevarer, tallerkener og bestik til festen. Al maden samles i en fælles buffet

Arrangementet er lavet i samarbejde mellem Boligområder og institutioner i Viby Syd

Invitation til hjemmebesøg

H. C. Andersen Skolen fortæller

Når man som lærer inviterer sig selv på hjemmebesøg hos en familie, kan der være vigtige overvejelser omkring, hvordan idéen skal præsenteres for forældrene. Her er en skole-hjemvejleders bud på en god introduktion til besøget:

”Få eleverne på banen, når indbydelserne bliver udformet. Lad hver enkelt elev tegne, skrive nogle ord på eget sprog, sætte billeder på og farvelægge deres individuelle indbydelse. På den måde vil indbydelsen blive mere personlig og vedkommende.

Eleverne kan også putte i kuverter, sætte frimærke på osv. Eller læreren kan gå en tur med klassen, så eleverne selv kan dumpe brevet i postkassen hos forældrene.

Alt i alt tror jeg, at det er vigtigt at få eleven på banen som udtryk for, at eleven er det vigtige samarbejds punkt på mødet, og for at aktivere eleven i afholdelse af besøget. Den samme idé kan bruges ved invitation til forældremøder og elev-forældresamtaler.”

- Sanne Nielsen, H. C. Andersen Skolen i Odense

Hjemmebesøgene skaber den gode kontakt Sønderskov-Skolen fortæller

”Målet med hjemmebesøgene var at skabe en tættere kontakt mellem skole og hjem og at give alle forældre en mulighed for at blive klædt på til de udfordringer, der er i den danske folkeskole.

Der etableres aldrig hjemmebesøg, før skole-hjemvejlederen og klasselæreren har drøftet det. Hvis skole-hjemvejlederen af klasselæreren er blevet oplyst om, at familien ikke er trygge ved et hjemmebesøg, tilbydes i første omgang hjælp til forældreinfra, og hver gang har dette åbnet for yderligere kommunikation og samarbejde.

Klasselæreren klæder skole-hjemvejlederen på til besøget og peger på områder, man gerne vil have drøftet. Under besøget tages notater, som (med forældrenes godkendelse) videregives til klasselæreren. Det er yderst vigtigt, at der altid anvendes tolk, selvom man mener, at forældrene taler ’rimeligt’ dansk. Man skal sikre sig, at alle går fra mødet med en fælles forståelse, og ikke mindst at man viser respekt for de sproglige udfordringer, som familierne kan have.

Gennem hjemmebesøgene har jeg fået kendskab til mange af de udfordringer, familierne har – der har været rigtig mange aha-oplevelser. Det er opsigtsvækkende, hvor isoleret mange familier er, og hvor lidt viden de har

om deres barns skole og samfundet generelt pga. sprog, traumatisering m.m. Dette kan munde ud i mange misforståelser mellem skole og hjem, da lærerne oplever dette som manglende interesse. Det er mange gange ikke tilfældet, da forældrene simpelthen ikke magter det.

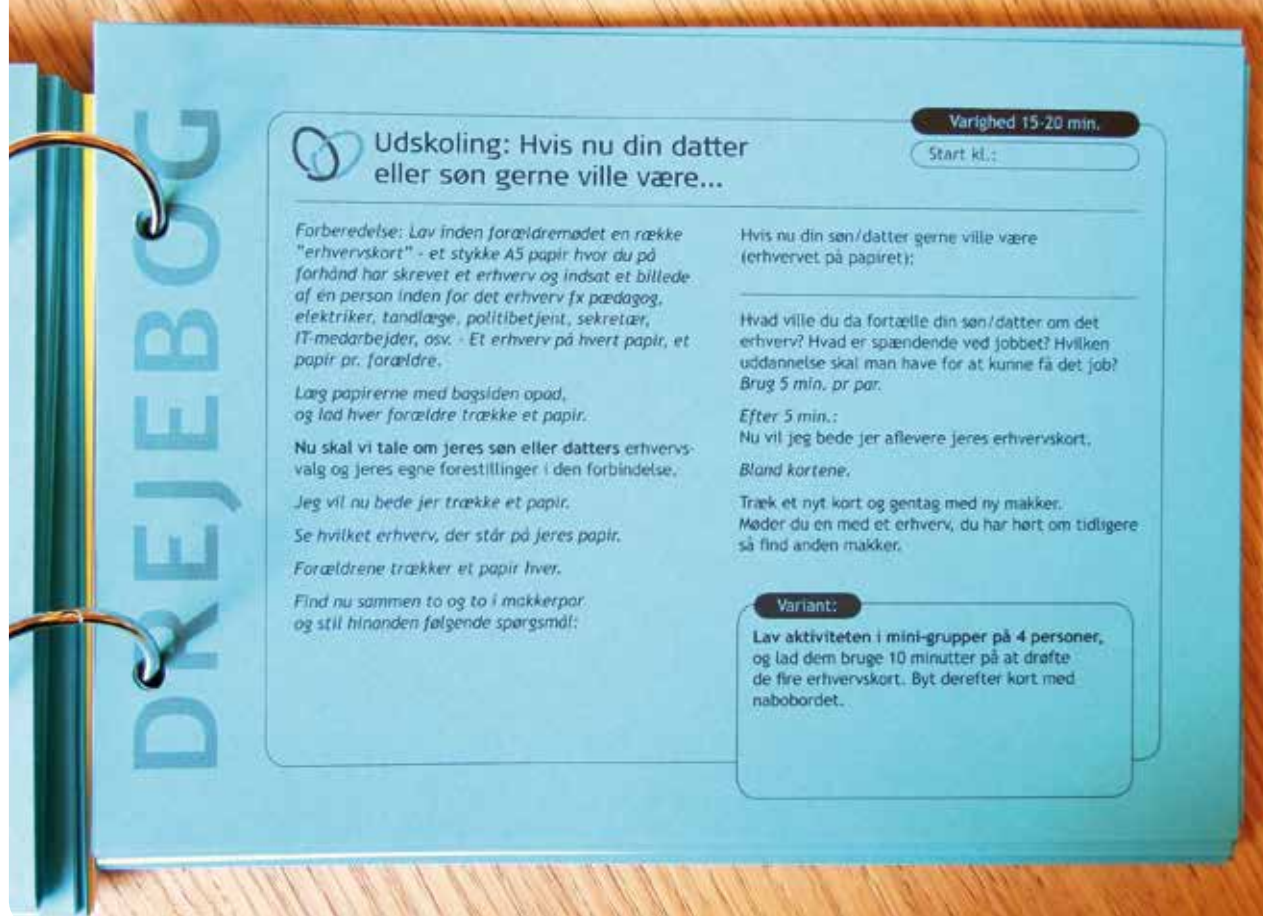
Jeg har oplevet et meget positivt samarbejde, og familierne er meget taknemmelige for den hjælp, de får. Alle forældre har været åbne og modtagelige for min hjælp og rådgivning. Det er ofte først, når skole-hjemvejlederen har taget sig tid til at snakke med forældrene, at de har fået kendskab til, at der faktisk er nogen, som kan hjælpe dem videre. Det har været meget gavnligt for den fremadrettede indsats, at jeg efterfølgende har kunnet deltage i blandt andet møder med psykolog og socialrådgivere, idet jeg har kunnet bidrage med et dybere kendskab til hverdagens problematikker og udfordringer.

Det har været utrolig vigtigt og givende, at jeg har haft tiden til at tage de gode samtaler. Der er derfor altid afsat rigelig af tid til hjemmebesøg, så forældrene ikke oplever, at de bliver efterladt uden at have været omkring det, som fylder hos dem.

Klasselærerne har været meget taknemmelige for de tilbagemeldinger skole-hjemvejlederen har givet, da det har givet et dybere kendskab til og forståelse for elevens og familiens udfordringer.”

- Caja Fournaise, Sønderskov-Skolen i Sønderborg

Hjemmebesøg i udskoling

Hjemmebesøg kan også bruges for at få forældrene med i processen omkring elevernes valg af ungdomsuddannelse — fx i samarbejde med en UU-vejleder.

”Elever og forældre har oplevet, at der er ekstra støtte omkring og opmærksomhed på forældresamarbejdet. Nogle elever synes i første omgang, at det er lidt irriterende. Men generelt er eleverne meget tilfredse med, at forældrene i højere grad end tidligere får mulighed for at påtage sig forælderrollen og forældreansvaret. Nogle elever havde tidligere oplevet at stå alene med ansvaret for deres skolegang og uddannelse.”

- Ghazwa Alameri, UngdomsAkademiet, i Odense

Flere skoler beretter, at besøgene blandt andet har betydet, at forældrene — måske efter flere års fravær — igen er begyndt at deltage i informationsmøder m.m. på skolen.

Fællesbesøg på uddannelsessteder

Andre skoler har haft succes med at arrangere fælles udflugter til lokale ungdomsuddannelser.

”Både forældre og elever skiftede tændrør og stod og rodede i motoren, og så fik de at vide, hvad det vil sige at gå på Teknisk Skole. Det har forældrene været meget glade for. Der er kun en enkelt familie, der ikke har taget imod tilbuddet.”

- Birger Larsen, Strandgårdsskolen i Ishøj

Når forældre og elever, UU-vejleder og lærer sammen vises rundt på fx Teknisk Skoles værksteder og modtager den samme information om stedets tilbud og muligheder, bliver det lettere efterfølgende at samarbejde omkring den unges uddannelsesplanlægning. På Strandgårdsskolen var de fælles ekskursioner til uddannelsesstederne kombineret med lærer og skolehjemvejleders indledende besøg i hjemmene.

Forældreintra

Skole-hjemvejlederne har arbejdet på at få de nydanske forældre til at tage skolens forældreintra til sig og bruge det i hverdagen.

Skole-hjemvejledere og/eller lærere har præsenteret skolens forældreintra på forældremøder, på temamøder og under caféarrangementer. Nogle steder har man holdt egentlige kurser for forældrene, andre steder giver en klasselærer eller en skole-hjemvejleder individuel undervisning i forbindelse med mødrecaféer eller lignende.

”Nogle forældre har haft brug for teknisk vejledning i forbindelse med brugen af forældreintra, og de har erfaret, at der gemmer sig mange oplysninger af forskellig karakter der. Nogle er blevet overraskede over, hvor meget der skrives om deres barn, og glade for at se de billeder, der er lagt ud i klassens fotoalbum. Billeder fortæller meget, og en snak ud fra billeder giver ofte en god forståelse for de skoleaktiviteter, der ikke står som fag på skemaet, og som kan have skjulte værdier i forhold til elevens personlige udvikling.”

- **Hanne Aggerholm, Lundergårdskolen i Hjørring**

”Nogle nydanske forældre har ikke adgang til internettet hjemmefra. Andre har ikke de sproglige forudsætninger, der skal til for at benytte forældreintra. På Vejle Midtbyskole oplever personalet, at nogle forældre ikke har de fornødne sproglige færdigheder på dansk til at kunne følge med i og bakke op om deres børns skolegang. Personalet på skolen er bevidste om, at grundene til et manglende dansk sprog er mangfoldige. Nogle forældre har eksempelvis ikke personligt overskud eller forudsætninger for at tilegne sig dansk. Andre er undervejs i processen at tilegne sig dansk. Vigtige informationer fra skolen må overbringes disse forældre ved samtaler, hvor der benyttes tolk. I nogle tilfælde oversættes skriftlige informationer fra skolen til nydanske forældres modersmål.”

- **Hanne Rasmussen Purivatra, Vejle Midtbyskole**

Hvis mange af eleverne/familierne ikke har netadgang i hjemmet, har skolerne forsøgt at råde bod på dette ved at stille en PC til rådighed for forældrene. PC'en er de fleste steder placeret på skolen eller i SFO'en, men et sted har man fx i samarbejde med en boligforening stillet skole-PC'en i en vaskekælder i en bebyggelse, hvor mange af skolens tosprogede elever bor.

Informationshæfte om forældreintra oversat til flere sprog

Uni-C har produceret et informationshæfte om forældreintra, som er blevet oversat til arabisk, engelsk, dari, somalisk, tyrkisk og urdu. Hæfterne kan gratis downloades her:

<http://www.uni-c.dk/Service/Publikationer/Bestil>

Forældrene bliver fortrolige med forældreintra Sølystskolen fortæller

”Vi har lavet kurser i forældreintra for to-sprogede forældre, hvor der var tolk og skolens IT-vejleder til stede. Det har været vigtigt at have telefonisk kontakt til forældrene forinden for at få dem til at komme til kurset.

Vi har også holdt individuelle kurser for to-sprogede forældre både på skolen og i hjemmet. De individuelle forældreintra kurser har også været en succes, da man her har rigtig god tid til den enkelte forælder.

Endelig har vi tilbudt telefonisk støtte til de forældre, der går på forældreintra.

Fra kontakten med de tosprogede forældre omkring forældreintra, har vi lært, at vi som lærere skal:

- Skrive kort og præcist på forældreintra, evt. indtale en besked og lære forældre at bruge Google Translate, fordi flere forældre har svært ved at læse informationer på forældreintra — nogle kan slet ikke læse!
- Gøre det meget enkelt og gøre det mere ’ens’ på forældreintra, dvs. lægge forældrebreve det samme sted
- Ringe hjem, når noget vigtigt er lagt ud på forældreintra
- Lave en forældrecafé, hvor forældre kan komme og få hjælp”

- Murat Avci og Rie Bæk, Sølystskolen i Silkeborg

Forældreintra på let dansk

Sprogcenter Syd har i samarbejde med seks grundskoler i Ringkøbing-Skjern Kommune og Uni-C udarbejdet en vejledning til forældreintra på letforståeligt dansk. Alle landets kommuner har fået 60 eksemplarer tilsendt, men materialet kan også downloades her:

http://www.uni-c.dk/Service/~media/UNIC/Files/Publikationer/Vejledning_til_Foraeldreintra_let_dansk_2013.ashx

Elevstyret forældreintra

H. C. Andersen Skolen fortæller

På H. C. Andersen Skolen ville man gerne arbejde på at få forældreintra til at fungere som en aktiv samarbejdsportal mellem skolen og forældrene. Herudfra opstod idéen om at udbygge kendskabet til og brugen af forældreintra i hjemmene ved at inddrage eleverne i opgaven. Hver elev skulle uddannes til konsulent for egne forældre, så de ville blive i stand til at bistå med at fastholde engagement og interesse for brugen af forældreintra fremover.

Skole-hjemvejlederen startede med at undersøge lærernes problemstillinger i forhold til forældreintra ved at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse blandt indskolingslærerne.

Herefter blev projektet igangsat i skolens 4. klasser som et led i elevernes undervisning med reklamens muligheder og magt som tema. Eleverne blev først præsenteret for SMTTE-modellen. Efter en brainstorm om samarbejdsmulighederne på forældreintra, arbejdede eleverne videre i grupper med, hvordan man kan reklamere for produktet (dvs. forældreintra), hvilke midler der kan bringes i anvendelse, og hvordan man kan evaluere på effekten af reklamen.

Da eleverne var blevet uddannet til "konsulenter" og havde lavet emblemer, som kunne hæftes på T-shirten, planlagde de et elevstyret forældremøde, hvor de skulle præsentere projektet. Eleverne stod for planlægning, gennemførelse og evaluering, bistået af lærerne.

På mødet sad eleverne sammen med deres forældre og guidede dem i processen. Lærerne styrede projektet via et board, hvor alle forældretiltag og muligheder blev gennemgået. Grupperne informerede løbende hinanden for at få så mange vinkler på arbejdet som muligt. Der blev også lagt vægt på, hvordan aktiviteten på forældreintra kan fastholdes.

Til forældre på Niels Ebbesen Skolen

HVAD ER FORÆLDREINTRA?

Kom til kursus i forældreintra

Torsdag d. 19. april kl. 16-18

På Niels Ebbesen Skolen

- HVAD er forældreintra?
- HVORDAN bruger jeg det?
- HVORFOR er det vigtigt?

TILMELDING
Giv besked til dit barns
klasselærer

På gensyn.

Martin Degn, IT vejleder, Helene Thorning, lærer & Bitten Flansmose, skole-hjemvejleder

”Modellen virker. Både elever og forældre oplevede indsatsen som en stor motivation i forhold til fælles samarbejde. Eleverne fik til opgave hver dag at animere til, at forældreintra blev tjekket. Eleverne lægger selv dagligt informationer og oplysninger ind om skolearbejdet, skemaændringer, meddelelser m.m. Det er vigtigt, at siden er aktiv.”

Sanne Nielsen, H. C. Andersen Skolen i Odense

Gode råd til forældremødet

En af projektets skole-hjemvejledere har udarbejdet denne liste med gode råd til de andre lærere i forhold til at få det bedst mulige ud af forældremøderne.

Planlægning af forældremødet

- **Brug Værktøjskassen Forældremødet**
I din planlægning af forældremødet (læs mere om ministeriets værktøjskasser på side 32 i hæftet)
- **Bliv helt klar på, hvad din hensigt er med forældremødet**
- **Spørg dig selv: Hvordan kommer min mødeform de tosprogede forældre i møde?**
Er der konkrete eksempler? Brug cases, billeder eller video til at illustrere
- **Tænk over, hvor meget af tiden du skal tale**
Værktøjskasserne anbefaler, at læreren taler 15 % af tiden, 80 % af tiden afsættes til forældreaktiviteter og 5 % til pauser
- **Hvilke af dine undervisningsmetoder kan du bruge på forældremødet?**
Det at have haft materialet i hænderne og at have arbejdet med det gør det meget nemmere for forældrene at hjælpe derhjemme

- **Kan du inddrage eleverne i planlægningen af aktiviteter på mødet?**
- **Hav en plan A og en plan B**
Hvad prioriterer du højest til mødet, og hvad kan undværes, hvis du ikke når alt, du har planlagt?

Dagsorden og mødeindkaldelse

- **Lav en tydelig indkaldelse til møde**
Hvis du forventer, at forældrene møder op, så lad det fremgå tydeligt. Det kan fx misforstås, når du kalder det en invitation. Du kan indkalde til forældremøde i stedet
- **Fremstår hensigten med mødet klart og tydeligt?**
- **Vær bevidst om, hvad hvert punkt i dagsordenen indeholder og skal munde ud i**
Er det et informationspunkt, diskussionspunkt etc.? Dette skal synliggøres i dagsordenen
- **Brug få ord i din dagsorden**
Supplér med billeder, så teksten er nemmere at forstå
- **Overvej, om der er nogle af dine forældre, der har brug for et telefonopkald for at huske at komme**

Afvikling af mødet

■ Tag imod forældrene, når de kommer

Det er vigtigt, at de føler, du tager ansvar for situationen. Det gør dem mere trygge. Det er vigtigt, at hver forælder føler sig velkommen og betydningsfuld

■ Placér forældrene — enten ved at følge dem hen til deres plads eller fx gennem en aktivitet

Sådan undgår du, at de sidder ved de samme, som de plejer, og du kommer evt. utrygge forældre i møde, der er i tvivl om, hvor de skal sætte sig, når de kommer ind i rummet

■ Lad være med at overskride tiden

■ Når mødet er slut, skrives et meget kort referat til forældrene med de vigtigste informationer

- Bitten Holmer Flansmose, Niels Ebbesen Skolen og Højboskolen i Skanderborg

”Det er vigtigt, at forældremøder indeholder dialog og diskussion, så forældrene bliver hørt og ikke bare informeres. At de forskellige opfattelser af fx børneopdragelse kommer frem. Det skaber misforståelser og konflikter, når man ikke får talt sammen eller får spurgt, når der er noget, man ikke forstår.”

- Ulla Ravn Justesen,
Fritidshjemmet Lejerbo i Hvidovre

Overvindelse af sprogbarrierer

Hvad gør man som lærer, når forældrene ikke forstår dansk og dermed ikke forstår skriftlige henvendelser fra skolen, fx breve eller information på forældreintra? Her følger nogle af skole-hjemvejledernes ideer:

■ Benyt videofunktionen på forældreintra

Du kan enten filme dig selv, mens du giver beskeden, eller filme eleven, der giver beskeden på modersmålet (naturligvis afhængigt af beskedens indhold)

■ Opret et forældrenetværk

Ved at oprette et forældrenetværk kan forældrene få kontakt til andre forældre, der kan hjælpe dem med at kommunikere med skolen — så dansksprogligt stærke forældre støtter de ikke så stærke

■ Tilbyd hjælp med forældreintra

Vis forældrene i praksis, hvordan intranettet fungerer. Det kan enten være ved at lave små kurser for forældrene, eller ved at vise det, når man sidder med forældrene enkeltvis ved fx skole-hjemsamtaler

■ Ring til forældrene

Hvis forældrene forstår mundtlig dansk, kan du ringe og give dem beskeden. Hvis forældrene ikke forstår dansk, kan du evt. få en medarbejder med samme modersmål eller en tolk til at oversætte beskeden pr. telefon

■ Skriv enkle breve

Skriv breve i et tydeligt og direkte sprog, og sæt gerne mange billeder i brevet, så forældrene kan koble ord med billeder

■ Oversæt beskeder til relevante sprog

Oversæt breve til forældrenes modersmål. Fx kan man få oversat standardbreve, såsom indkaldelser til møder, til relevante sprog, så brevene bare mangler at få påført navn og dato

■ Brug et oplæsningsredskab

Nogle forstår dansk, når de hører det. Her kan IT- og Telestyrelsens oplæsningsredskab Adgang for alle måske være en hjælp. På www.adgangforalle.dk kan forældrene downloade en fjernbetjening, som kan bruges til at få en hvilken som helst (elektronisk) tekst læst op — fx beskeder på forældreintra

■ Kontakt sagsbehandler, SFO eller mindre søskendes daginstitution

Tag kontakt til disse steder og hør, om de kan være behjælpelige med at formidle en besked videre, når de kommer i kontakt med forældrene

Hypotesen

Alt, hvad der fordrer engagement, alt, hvad der åbner såvel skolediskursen som skolerummet for forældrene, bidrager til samarbejde og det enkelte barns sociale og læringsmæssige udvikling

Møder og udviklingsforløb for lærere og SFO-pædagoger

En styrkelse af skole-hjemsamarbejdet kan med fordel tage udgangspunkt i en styrkelse af skolens/personalets kompetencer i forhold til at inddrage og samarbejde med nydanske forældre.

”Forandringen i vores organisation kommer ikke ved kun at arbejde med den gruppe, der har anden etnisk baggrund end dansk. Vi er nødt til at lave et udviklingsarbejde, der skaber ændring og refleksion i den gruppe, der er bærere af kulturen i organisationen, og det er lærerne.”

- Pia Irene Petersen, Valhøj Skole i Rødovre

Nogle skoler har gennemført kurser i fx inter-kulturel pædagogik for alle medarbejdere og kurser omkring anvendelse af anerkendende dialogmodeller som optakt til hjemmebesøg. Andre skoler har lavet egentlige udviklingsforløb, hvor skole-hjemvejlederen typisk er startet med at afdække skolens hidtidige praksis og personalets holdninger til skole-hjemsamarbejdet med nydanske forældre.

Ved derefter at sætte skole-hjemsamarbejdet på dagsordenen på pædagogiske rådsmøder og lignende, har man i fællesskab fundet frem til, hvordan skolen mest hensigtsmæssigt kan ændre sin praksis på området.

Der er også en del skoler, der har valgt at lade skole-hjemvejlederen gå ind som konsulent og ressourceperson over for skolens lærerteams.

”Det har også været meget vigtigt at vejlede lærerne omkring, hvordan man nogle gange skal se bag om tingene. Jeg har brugt meget tid på at forklare lærere, der er utilfredse med, at en forælder fx ikke møder op til samtaler/møder m.m., at man skal spørge sig selv om ”hvorfors”. Hvad ligger til grund for forældrenes manglende deltagelse? Jeg har ikke oplevet nogen forældre, der ikke vil deres barn det bedste, men oplevet forældre, der ikke har de samme forudsætninger for at give det. Hvis man prøver at sætte sig ind i, hvordan disse familier fungerer, deres kultur m.m., får man en meget større forståelse og en anden tilgang til at inkludere disse familier.”

- Caja Fournaise, Sønderkov-Skolen i Sønderborg

”Indsatsen har generelt rykket ved lærernes tilgang til samarbejdet med de nydanske forældre. Man springer ikke længere så hurtigt til ’skælde ud-funktionen’, men giver sig tid til at sætte sig ind i familiernes baggrunde og bevæggrunde.”

- Tine Rønnebæk-Pedersen, Herlev Byskole

Fælles udviklingsmøde med fokus på skole-hjemsamarbejdet

Værebros Skole fortæller

På Værebros Skole arrangerede skolens to skole-hjemvejledere et fælles udviklingsmøde for alle pædagogiske medarbejdere. Mødet havde til formål at åbne op for diskussion om skole-hjemsamarbejdet og medvirke til, at forældresamarbejdet bliver opfattet som en ressource i forhold til skolens udvikling og den enkelte lærers daglige arbejde.

”Mødet startede med fælles spising kl. 18.00. Alle teams havde forberedt spørgsmål om emnet, som vi efterfølgende havde bearbejdet og nedskrevet på spørgsmålskort (se 2. øvelse). Deltagerne sad i mindre grupper på 4 personer. Det er vores erfaring, at denne form sikrer, at alle ved bordet får sagt noget. Vi har tidligere forsøgt med større grupper, og her oplevede vi, at det ofte var de samme personer, der ’førte ordet.’”

Program

1. øvelse (ca. 10 minutter)

Alle gruppemedlemmer fortæller om egne oplevelser:

- Fortæl om en vanskelig oplevelse, du har haft omkring forældresamarbejde
- Fortæl din gode historie om forældresamarbejde

2. øvelse (ca. 40 minutter)

Her kan gruppen frit vælge og diskutere de udsagn/pro-

blemstillinger, som er skrevet på spørgsmålskortene. Efterfølgende skal gruppen beslutte sig for, hvilket spørgsmål/udsagn, der optog dem mest:

- Hvad er det gode forældremøde?
 - For dig som lærer
 - For klassens forældre
- Hvordan afholder du et forældremøde?
- Kan forældre gøre dig usikker/bange?
- Oplever du et forældremøde som en evaluering af dig som lærer?
- Hvad er din største udfordring i forhold til forældresamarbejdet?
- Hvad oplever du som mest frustrerende i forbindelse med forældresamarbejde?
- Udnytter du/I de kompetencer, som forældrene besidder, og hvordan?
- Hvordan tackler du/I de forældre, der ikke samarbejder?
- Oplever du, at skolen/afdelingen/teamet har en fælles kultur for forældresamarbejdet omkring:
 - Antal klassearrangementer?
 - Ringe hjem-politik?
 - Indhold på forældremøder?
 - Antal skole-hjemsamtaler af hvilken varighed?

3. øvelse (ca. 10 minutter)

Her får hver person i gruppen 2 minutter til at besvare følgende spørgsmål:

- Kom med minimum ét bud på, hvordan man kan styrke skole-hjemsamarbejdet
- Fortæl om en ting, du vil gøre anderledes ved næste forældremøde

Herefter fremlægger grupperne i plenum. Skole-hjemvejlederne samler op og afslutter mødet.

”Vi oplevede en medlevende, engageret og ærlig debat om et meget følsomt emne, som vi alle møder i vores dagligdag som undervisere. Vores kolleger var efterfølgende meget positive omkring mødeformen, og der var stor lyst og vilje til at udvikle og skabe nye rammer omkring skole-hjemsamarbejdet på Værebros Skole.

Vi har fået overvældende mange tilbagemeldinger, der handler om, at vi kan skabe et bedre skole-hjemsamarbejde end det eksisterende. Vi oplevede mange kolleger, der havde fået mod på at skabe forandring i forhold til praksis.”

- Jakob Sundman og Janni Michelsen,
Værebros Skole i Gladsaxe

Skole-hjemsamtaler

Husk:

- Overvej omgivelserne for samtalen
- Overvej deltagernes placering
- Enkelt sprog i indkaldelsen
- Vedlæg dagsorden i indkaldelsen
- Hvis eleven skal deltage, skal han/hun have en funktion
- Vær direkte i din retorik
- Forklar, hvorfor du taler om det, du taler om
- Inddrag elevplanen, så den giver mening for forældrene
- Bestil tolk
- Sæt ekstra tid af til tolkede samtaler

- Pernille Hejmann, Seden Skole i Odense

AT VÆRE MED TIL AT GØRE EN FORSKEL

Nanna Bøndergaard Butters er skole-hjemvejleder og integrationsvejleder på Blågård Skole i København, hvor skole-hjemvejlederindsatsen er én blandt mange indsatser. Her giver hun et indblik i hverdagen som skole-hjemvejleder og fortæller om de mange og varierede opgaver, hun varetager.

Da jeg blev ansat, handlede den første tid i høj grad om at danne sig et overblik over alle initiativerne, organisationen, traditionerne og kulturen. Man kan sige, at jeg nok det første halve år mest gik ind med en undersøgende antropologisk tilgang og først derefter for alvor har kunnet iværksætte nye tiltag. Det har også betydet, at jeg har involveret mig i mange af skolens øvrige initiativer og hurtigt fik en plads i skolens udviklingsudvalg, hvor jeg i tæt samarbejde med ledelsen hele tiden har sikret mig, at de mange indsatser ikke strittede i forskellige retninger, og at skole-hjemsamarbejdet blev tænkt ind i de indsatser, hvor det har været relevant.

Samarbejde, organisering, relationsarbejde, konfliktløsning, hjemmebesøg med meget mere

Jeg har en del opgaver, som handler om at understøtte aktive forældre på skolen – herunder deltagelse i Morgencafé og MOR-møder samt alle de arrangementer, som disse ”organer” på skolen står for i løbet af året, såsom Eidfest, Luciamorgenmad for forældre, Historisk Byvandring, lørdagstur til Frilandsmuseet etc.

Så deltager jeg i ressourcecentermøder og får i den forbindelse opgaver, hvor jeg samarbejder med lærerne, skole-socialrådgiver, inklusionspædagog, AKT-vejleder og skolepsykolog. Det kan være i form af relationsar-

bejde i klasser, hjemmebesøg, samtaler med elever, deltagelse i skole-hjemsamtaler etc. Jeg har været med til at arbejde for, at elever ikke bliver taget op som problemer, men som værende i problemer, og at man derfor i højere grad arbejder med elevens relationer til fx klassen, lærerne, forældrene etc.

Andre opgaver kan opstå, fordi forældre henvender sig og beder om hjælp til forskellige ting – det kan være alt fra at læse breve fra kommunen til større familiemæssige konflikter. I de sager kan jeg gå med til møder og/eller henvise til andre steder, der kan hjælpe fx Familie-rådgivningen, sprogcentre, krisecentre eller andet. Jeg følger gerne, hvis muligt, de sager tæt, da jeg desværre har oplevet at sende nogle videre til hjælp, de ikke fik. Disse sager kan derfor fylde i mit arbejde over år. Er det familier, som fx ender på krisecenter, er der både opgaver i relation til elevernes fortsatte tilknytning til skolen, samarbejde med pædagoger/støttekontaktpersoner på krisecentrene, samarbejde med Børnefamilieenheden og samarbejde med politi.

Vejledning af lærere og deltagelse i projekter

Jeg vejleder også ledelse og lærere i skole-hjemsamarbejdet. Vejledningen består både i meget konkret vejledning op til forældremøder eller skole-hjemsamtaler, hvor jeg kan deltage i teammøder i planlægning af møderne, og i mere principiel vejledning omkring udviklingen af skole-hjemsamarbejdet på skolen.

Så har jeg deltaget i en række projekter på skolen, bl.a. ”Skolenarrativer i forandring” og ”Forældre som ressource”. De meget spændende erfaringer, som de for-

skellige projekter har givet om inddragelse af forældre i elevernes læring og måder at bruge narrativer på, har dannet inspiration til at arbejde med udvikling af principper for skole-hjemsamarbejdet på skolen. I det seneste skoleår har jeg i samarbejde med ledelse, skolebestyrelse og nogle lærere arbejdet på at lave et samlet principppapir, der dækker tolkning, skole-hjemsamtaler, elevplaner, årsplaner, nye måder at holde forældremøder på, kontaktforældre etc.

Flersproglighed som ressource

Jeg har været meget optaget af at italesætte alle elever og forældre som en ressource og af at udvikle interkulturel pædagogik for alle elever. Især de første år var der så stort et fokus på at tiltrække en bestemt gruppe elever og forældre, at man ikke turde sige højt, at man faktisk på skolen var glad for de elever, man havde, og at disse elevers flersproglighed faktisk var en kæmpe ressource, som skolen bare skulle lære at anvende i undervisningen til gavn for alle elever. Jeg oplever dog, at dette har ændret sig betydeligt, og at både forældre og lærere oftere italesætter de flersproglige kompetencer og den mangfoldighed, der er på skolen, som noget positivt.

At gøre en forskel i elevernes liv

Jeg har hver dag gode oplevelser. Jeg oplever at have mange fine relationer til forældrerelationer, der både er givende for dem og for mig. Fra start af blev jeg taget rigtig fint imod af de aktive forældre i Morgencaféen og af skolebestyrelsens forældre. Jeg blev hurtigt inviteret med til Ramadanmiddage hjemme hos forældre, til flytte- og fødselsdagsarrangementer hos aktive i Morgencaféen etc. Og valgte i starten at deltage i mange af disse for at understøtte og blive en del af det forældre-netværk, der er omkring skolen – og så måske også for at få stillet min antropologiske nysgerrighed.

Det betyder, at jeg hver dag oplever at måtte balancere mellem professionalisme og venskab. I dag kan jeg ikke gå en tur i skolens nærområde uden at støde på mange forældre, elever eller samarbejdspartnere, som der skal hilses på og høres historier fra – og det er da en fantastisk ting, en gave.

Helt særligt er det dog, når man oplever at være med til at gøre en forskel i elevernes liv. De sager, hvor man kommer tæt på familierne og i samarbejde med enten lærere eller andre professionelle løfter familierne, finder de rigtige tilbud, giver den rigtige støtte etc., er nok det mest givende ved jobbet.

Om Nanna Bøndergaard Butters

Uddannet cand. mag. i historie og kultur- og sprogødestudier og har læst antropologi i et semester på University of Wisconsin i USA. Under den sidste del af studierne lavede hun en række interview med unge om at være praktiserende muslim i det danske uddannelsessystem og med flygtninge om deres fortællinger om at komme til Danmark.

Underviste efter endt studie som timelærer i historie på Zahles Lærerseminarium og blev her interesseret i udvikling af flerkulturel/interkulturel undervisning, der på det tidspunkt var et indsatsområde på lærerseminariet.

Nanna søgte stillingen som integrationsvejleder (hvori også rollen som skole-hjemvejleder ligger) i Københavns Kommune, fordi den gav mulighed for at bruge hendes viden om og interesse for didaktik, interkulturel pædagogik og antropologi i praksis i mødet med skolens ledelse, lærere, elever og forældre.

Nanna har skrevet bogen "At gøre kultur i skolen – interkulturel praksis i historieundervisning" sammen med Jette Tofte Bøndergaard. Bogen er udgivet på Akademisk Forlag i 2010.

Værktøjskasserne

Social-, Børne- og Integrationsministeriet har i samarbejde med Amondo og Azena udviklet en serie 'værktøjskasser', som indeholder konkrete metoder og idéer til planlægning og gennemførelse af bl.a. forældremøder og skole-hjem samtaler.

Mange skole-hjemvejledere har oplevet at møde skepsis og nogle gange direkte modstand mod de nye idéer blandt de andre i lærergruppen. Det handler ikke nødvendigvis om manglende vilje til at tænke nyt, men kan handle om manglende overskud eller viden om, hvad det nye kan bidrage med.

Download en værktøjskasse

Serien af værktøjskasser består af:

- Teammødet
- Forældremødet
- Skole-hjem samtalen og hjemmebesøget
- Forældredidaktik
- Skoleledelsen

Værktøjskasserne kan downloades på:

<http://www.sm.dk/Temaer/DemokratiOgIntegration/BoernOgUnge/skole-hjem samarbejde-nydanske-for%C3%A6ldre/inspirationsmateriale/Sider/default.aspx>

Værktøjskasserne kan også købes i trykt form på www.schultzboghandel.dk. Social-, Børne- og Integrationsministeret har senest udgivet 3 nye værktøjskasser under den fælles hovedoverskrift "Sprog er en gave". Denne serie værktøjskasser henvender sig til fx dagtilbud og dagplejer, der arbejder med tosprogede børns sproglige udvikling og forældresamarbejde, og materialet kan downloades på www.sm.dk.

På mange skoler har skole-hjemvejlederne haft gode erfaringer med at introducere et nyt tiltag i skole-hjem samarbejdet — som fx værktøjskasserne om forældremøder eller skole-hjem samtaler — til enkelte lærere, der har vist interesse i projektet, og som har været villige til at give det en chance. Håbet har været, at den gode historie ville smitte til de andre lærere, så de også ville få lyst til at afprøve værktøjskasserne, og det har flere steder vist sig meget frugtbart.

"De teams, som har arbejdet med principperne fra ministeriets værktøjskasser, har opnået positive resultater i form af særdeles godt fremmøde til forældrearrangementer. Idéen med at lave en sammenhæng mellem undervisningens indhold og det sociale arrangement samt samarbejde med forældreråd har været afgørende faktorer. En klasse lavede fx en fest-aften for forældrene med teater, plancheudstilling og fællesspisning; i alt 215 fremmødte i en fyldt festsal!"

**- Henrik Hauge Mouritsen,
Nørremarksskolen i Vejle**

"Værktøjskassen Forældremødet har været anvendt på 5. klasses forældremøde, hvor der blev taget udgangspunkt i forældrenes egen skolebaggrund og erfaringer. Det var en god indgangsvinkel til alle forældre, og specielt for de tosprogede familier var det interessant at sætte forskellige skolekulturer op mod hinanden og dermed opnå en bedre forståelse for forskelle og ligheder."

- Caja Fournaise, Sønderkov-Skolen i Sønderborg

”Vi har brugt Værktøjskassen Teammødet, da den var god til at give os struktur på teammøderne, som ellers ofte endte i småsnak.”

**- Kamal Derbali og Katharina Tomkow,
DIA Privatskole i København**

”I indeværende skoleår er hvert årgangslærerteam blevet præsenteret for værktøjskasserne. Teamet af lærere i Dansk som Andetsprog har forberedt skole-hjem samtaler og hjemmebesøg ud fra værktøjskassen. Erfaringerne er, at kontakten med forældrene bliver meget positiv og konstruktiv, når en samtale eller et hjemmebesøg er forberedt ud fra guiden og arbejdsarket i værktøjskassen. En grundig forberedelse resulterer i, at læreren har overskud og overblik i kontakten med forældrene. Forældre og elev føler sig ligeledes anerkendt og mødt på en åben måde.”

- Hanne Rasmussen Purivatra, Vejle Midtbykskole

Værktøjskasse til lederne

Værktøjskassen Skoleledelsen henvender sig til ledere, som ønsker at sætte specielt fokus på samarbejdet med de nydanske forældre, og den er blevet afprøvet på 24 indsatskoler.

”Meget positivt, at skolens leder har deltaget i forsøget med værktøjskassen Skoleledelsen. Det har bevirket, at vi har fået skole-hjemsamarbejdet på som punkt i skolebestyrelsen, i FU og på lærermøder.”

- Murat Avci og Rie Bæk, Sølystskolen i Silkeborg

Når skoleledelsen vælger at gøre en indsats for at sætte fokus på forældresamarbejdet, understøtter det ikke kun skole-hjemvejlederens indsats, men også lærernes daglige arbejde med området.

Samtlige nydanske forældre mødte op Sct. Jacobi Skole fortæller

”Da lærerne fik værktøjskasserne, så kunne de i hvert fald se, der var mere i dem. De kunne mærke, at det her var en hjælp og ikke endnu en belastning, som nogle havde forestillet sig, at det kunne være. Så prøvede jeg at foreslå andre ting, og lige pludselig kaster lærerne sig ud i forældrekurser om forældreintra, og det fungerede bare helt fantastisk godt.

Ved forældremøderne i udskolingen mødte samtlige nydanske forældre op. Forældremødet, som var planlagt og blev gennemført af eleverne i 8. klasse, var en ubetinget succes! Elevernes involvering betyder klart større fremmøde. 9. klasses forældremødet var ligeledes yderst positivt. Forældrene havde mange positive tilbagemeldinger på den nye måde at holde møderne på. Lærerne har mod på at udfordre forældrene endnu mere til næste møde. Tilbagemeldingerne er tydeligvis, at lærerne føler, at de er i kontrol, og dog er det forældrene, som får taletid. Så er målet nået. Lærernes kommentar: ’Vi går aldrig tilbage til den traditionelle måde igen!’

På møderne kom det frem, at forældrene faktisk havde nogle ting, som var vigtige for dem — som de

gerne ville diskutere og høre noget mere om. Så lige pludselig kunne lærerne se, at der var et klart mål med vores indsats omkring skole-hjemsamarbejdet.

Flere lærere giver udtryk for, at forældrene påtager sig ansvaret, så snart læreren giver det fra sig — fx i gruppearbejde, hvor forældrene skulle diskutere særligt udvalgte emner og finde en taler.

Der, hvor det har rykket, det har været der, hvor lærerne har set, at det har rykket andre lærere. ’Nåh, det lyder godt’, og så har de snakket om det i deres pauser og sådan — ’måske skulle vi prøve.’ Det er ikke os, der har været ude og sige ’Prøv det her’, de er selv kommet, og så har vi hjulpet dem med en dagsorden og sat dem i gang med værktøjskassen Forældremødet.

Brug af værktøjskasserne har fået skærpet interesse fra ledelsens side. Flere lærere ønsker at bruge kassen næste år, så derfor har ledelsen besluttet, at alle teams skal planlægge deres første forældremøde ud fra værktøjskassen på pædagogisk dag.”

**- Adham Dakwar og Heidi Jacobi Madsen,
Sct. Jacobi Skole i Varde**

Alle de små, men vigtige indsatser

På nogle skoler har man valgt at lade skole-hjemvejleders rolle være at stå til rådighed ift. alle slags opgaver, der vedrører skolens nydanske familier, mens man på andre skoler har fokuseret primært på en øget indsats ift. skolens lærere. Uanset skolens fokus varetager langt de fleste skole-hjemvejledere dog også en lang række af det, som en skole-hjemvejlleder har kaldt 'de små, men vigtige indsatser'. Det er indsatser, som ikke er så synlige som større møder, arrangementer eller kurser, men som indebærer praktisk hjælp til nogle familier. Den type indsatser kan i første omgang afhjælpe nogle praktiske problemer for familierne, og på længere sigt medvirker de til at opbygge en tillidsfuld relation mellem familien og skolen.

Blandt de indsatser, som skole-hjemvejlederne varetager, er fx at hjælpe med at:

- Søge økonomisk friplads
- Forstå danske IT-systemer (NemID, koder m.m.)
- Facilitere elevers deltagelse i lejrskole, blå mandag m.m.
- Tilmelde elever til fritidsaktiviteter

- Skabe kontakt til Dansk Flygtningehjælp
- Tilmelde til SFO eller klub
- Forstå (også ikke-skolerelaterede) beskeder
- Være en fremskudt "social" funktion i forhold til den unge, dennes trivsel og en "brofunktion" ift. uddannelsesmuligheder
- Formidle danskurser på vegne af det lokale sprogcenter
- Kontakte myndigheder, socialcenter og lign.

Udover de mange ad hoc-opgaver har mange skole-hjemvejledere også kunnet være den, der havde tid til at tage en snak, når der er brug for det.

"Det vigtige har ikke mindst været at være til stede og have tiden til at hjælpe familierne godt på vej."

- Caja Fournaise,
Sønderskov-Skolen i Sønderborg

Lærerne som medspillere og modspillere

Det er ikke altid nemt at lave om på praksis i store, gamle institutioner. Mange skole-hjemvejledere har oplevet, at der kan være meget skarpe holdninger fra kollegerne til, om indsatsen nytter noget, og de kan være skeptiske i forhold til at skulle lave om på noget, der i deres øjne fungerer fint.

”Når en lærer siger, at der er et fint og uproblematisk samarbejde med forældrene, kan jeg ikke lade være med at tænke, at det måske bare betyder, at forældrene gør, som de får besked på, og ikke brokker sig over noget. Det er mit indtryk, at når lærerne taler om deres samarbejde med forældrene, har de fokus på relationen mellem dem selv og forældrene og ikke så meget på, om samarbejdet sikrer forældrenes inddragelse og indblik i elevernes læring.”

- **Pernille Hejmann, Seden Skole i Odense**

Nogle lærere føler en vis uvilje imod åbent at diskutere deres daglige praksis og blive 'kigget i kortene.'

”Lærerne er ikke vant til at blive observeret i deres praksis. De er vant til at stå alene med det. Det er enormt grænseoverskridende — selv om jeg synes, at jeg har en meget anerkendende tilgang, så er det lidt angstprovokerende for dem.”

- **Bitten Holmer Flansmose, Niels Ebbesen Skolen og Højboskolen i Skanderborg**

”Et godt råd fra mig til kommende skole-hjemvejledere er at gå til personalet med en hvis ydmyghed. Lærere og pædagoger lægger utrolig meget af deres personlighed i jobbet, og hvis du kritiserer deres arbejde, kan de opfatte det som en kritik af deres person. Det er også svært for personalet at modtage vejledning fra en person, de ikke rigtig kender, så det er vigtigt at skabe nogle gode relationer til lærerne (måske også uden for arbejdet), som med tiden vil føre til tillid, som igen vil føre til, at de bruger vejlederen mere.”

- **Pernille Hejmann, Seden Skole i Odense**

Lærernes og skolernes vilkår

Selvom nogle lærere oplever samarbejdet med de nydanske forældre som problematisk og irriteres over, at ikke alle forældre dukker op til møder og arrangementer er det ikke alle lærere, der synes at det er deres opgave at tilpasse praksis til forældregruppen.

”Der er stadig for mange lærere, der ikke kontakter de nydanske forældre. Lærerne synes mange gange, at forældrene selv må sørge for at holde sig orienteret om aktiviteter, møder, lektier etc. Lærerne føler ikke, at der er rammer til den ekstra hjælp, hensyntagen eller kontakt.”

- **Lene Agersnap, Asgård Skole i Køge**

For mange lærere drejer en eventuel modstand sig ikke om uvilje imod øget indsats i forhold til de nydanske familier, men mere om at det kan føles som en ekstra arbejdsopgave, som der skal gøres plads til i en i forvejen travl hverdag. De store forandringer, skolerne har været igennem i de senere år, med skolesammenlægninger og arbejdstidskonflikt, har gjort det til en større udfordring for nogle af skole-hjemvejlederne at skabe opmærksomhed om deres 'projekt'. Samtidig er der på de fleste skoler mange andre, nye tiltag, som lærerne også skal forholde sig til. De grundvilkår er skole-hjemvejlederne meget opmærksomme på.

”Mine forestillinger om, hvor hurtigt man kunne ændre i måderne, man holder forældremøder, skole-hjemstater etc. på, har stødt sammen med et system, hvor der helst skal skabes tid til punkter til PR-møder lang tid i forvejen — og hvor fagfordeling og fyringer skubber andre og mindre akutte ting som skole-hjem samarbejdet bag i køen af emner, der skal behandles.”

- **Nanna Bøndergaard Butters, Blågård Skole i København**

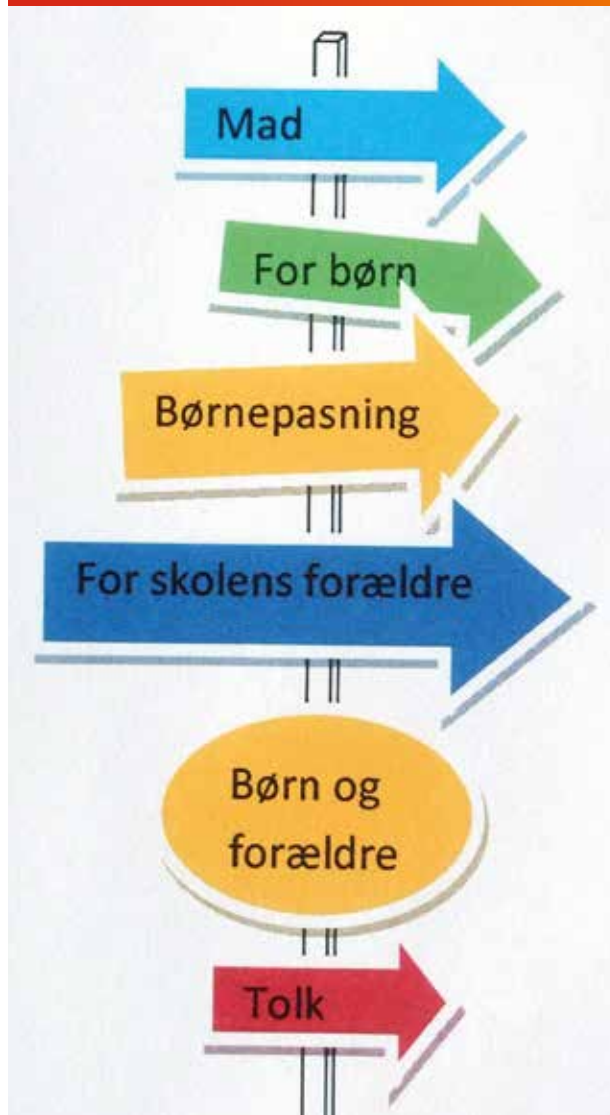

”Jeg bliver kontaktet af lærerne, når de ønsker min hjælp og vejledning. Det er mere givtigt, fordi de selv har ønsket det. Hvis det havde været den anden vej, er jeg ikke så sikker på, at det var blevet lige så positivt modtaget. Efterhånden er der mange vejledere på de danske folkeskoler. Lærerne er stressede og har nok at lave, så hvis man også skal indkalde dem til informationsmøder mv., bliver de endnu mere stressede. Derfor har det været mere givtigt for mig, at de selv kontaktede mig. Her har jeg været meget fleksibel og har fx aldrig afvist nogen, hvis jeg sad og holdt pause/spisefrikvarter mv. Tit kommer de i tanke om det, når de ser mig: ’Smed, mens jernet er varmt.’”

- **Sakine Turan, Sct. Jørgens Skole i Roskilde**

”Tidspress blandt de andre lærere, risikoen for at forsvinde blandt mange andre tiltag, lederskifte og anden arbejdsmæssig uro kan være realiteterne og præmisserne at arbejde med. Så husk at se også netop det som en spændende udfordring i forhold til at få teori og praksis til at spille sammen i hverdagen på skolen.”

- **Henrik Hauge Mouritsen, Nørremarksskolen i Vejle**

Holdningsændring over tid

På trods af de forhindringer, skole-hjemvejlederne ind i mellem møder, får de også meget ros og positiv feedback fra lærerne. Mange af de skole-hjemvejledere, som oplever en vis modvilje i lærerkollegiet, beretter også, at indstillingen til skole-hjemindsatsen — og de nydanske forældre — ændres over tid.

”Der er en stor del af lærergruppen, som rent faktisk oplever, at skole-hjemsamarbejdet er inde i en positiv udvikling, og at samarbejdet opleves mere meningsfyldt.”

- Pia Irene Petersen, Valhøj Skole i Rødovre

”Lærerne er meget glade for skole-hjemvejllederordningen, og flere klasselærere beskriver det som helt uundværligt.”

- Inge Johanne Andersen og Sandra Skibsted Bentzen, Langmarkskolen i Horsens

”I starten blev jeg kontaktet i stil med: ’Nu har Emines forældre igen ikke svaret på indbydelse til efterårsfest. Det kan de simpelthen ikke være bekendt. Kan du ikke ringe til dem?’ Nu er en del af lærerne begyndt at bruge funktionen mere forebyggende: ’Vi skal have en fælles aktivitetssuge på mellemtrinnet. Er der noget vi skal være særligt opmærksomme på?’ Funktionen bruges også af skolens lærere som en støtte ved svære samtaler, som både forberedelse og opfølgning på disse. Det betyder, at en del samtaler nu giver mærkbare resultater, da forberedelsen til samtalen har ændret sig fra skæld-ud og ret ind, til forklarende og inkluderende.”

- Tine Rønnebæk-Pedersen, Herlev Byskole

”Mange af lærerne værdsætter, at vi gør deres hverdag lidt lettere.”

- Iben Hald Andersen, Bakkeskolen i Esbjerg

”Det har været godt for skolen at få fokus på området. Det har til tider været svært at holde ved og huske, at selv om det er små fremskridt, så nytter det. Vi er stadig i gang med en holdningsændring, og det er et område, hvor man ikke bare snakker om tingene, og så bliver alt godt. Der skal handles, og man skal være vedholdende. Det kan nogle gange være svært at holde gejsten, men når der er noget, der lykkes, er det fantastisk.”

- Anja Liebach, Stavnsholtskolen i Farum

”Jeres kolleger er eksperter. Invitér dem med til udvikling af skole-hjemsamarbejdet.”

- Jakob Sundman og Janni Michelsen, Værebroskole i Gladsaxe

Tillid og tryghed i samarbejdet med forældrene

Trods succeshistorierne er der stadig udfordringer for de skoler, der vælger at arbejde med at styrke skole-hjemssamarbejdet. Det kan fx være, at det kniber med at få forældrene til at møde op til arrangementerne, og det kan der være mange grunde til.

”Nogle forældre føler sig isolerede til forældremøderne. De tænker:

- Danskerne kender hinanden
- Ingen taler til mig
- Lærerne taler hele tiden
- Jeg kan ikke tale så hurtigt dansk
- Hvis jeg stiller et spørgsmål, griner de andre måske”

- **Inge Johanne Andersen og Sandra Skibsted Bentzen, Langmarkskolen i Horsens**

”Vi afholdt et café-møde med burmesiske forældre, hvor det gik op for mig, at der er mange ting, der kan misforstås. Kommer mit barn i a-klassen, fordi det er dygtigt eller hvad? Karakterskalaen, hvordan ser den ud? Hvor gode karakterer skal man have? Hvordan hjælper jeg mit barn bedst? Hvorfor er det nødvendigt at fortælle eventyr/aneddoter på mit eget modersmål? Hvorfor skal jeg snakke med mit barn om at veje mel af, når vi bager osv.”

- **Marianne Byskov, Nordagerskolen i Faaborg**

Vedholdenhed og tålmodighed

I forhold til forældre, der føler sig usikre eller ligefrem utrygge i forhold til skolen, oplever skole-hjemvejlederne, at det gælder om at være tålmodig og stole på, at indsatsen i sidste ende vil bære frugt.

”Det tager lang tid at oparbejde tillid og samarbejde med nydanske forældre. Man skal blive ved og ved. Der skal måske ringes en ekstra gang. Lær dem at kende, så de føler sig set og hørt og respekteret. Der skal bruges tolk, når det er svært.”

- **Marianne Byskov, Nordagerskolen i Faaborg**

”Jeg møder megen åbenhed og stor velvilje i forhold til at bruge mit tilbud. Jeg oplever, at de familier, som vi på skolen er enige om at yde en ekstra indsats over for, blomstrer som samarbejdspartnere for skolen. Forældrene begynder at opleve skolen som en samarbejdspartner, som respekterer dem, og som de respekterer.”

- **Anne Mejlgård, Skjoldborgvejens Skole i Fredericia**

Den personlige kontakt

Skole-hjemvejlederrollen giver i mange tilfælde mulighed for og ikke mindst tid til at opbygge en god relation til forældrene.

”Den personlige kontakt til forældrene er med til at bane vejen til et godt skole-hjemsamarbejde. Forældre er ivrige efter at gøre alt for deres børns skolegang. Jeg har oplevet, at når vi taler om skolen, forældremøder, traditioner o.lign., så vil forældre meget gerne deltage, hvis de har fået forståelse for vigtigheden af at være med.”

- Senka Besic, Lundehussskolen og Holbergsskolen i København

”Jeg har en meget klar oplevelse af, at det er den personlige kontakt, der gradvist opbygger det trygge kendskab til min funktion. Der er langt mellem ’kendskab til’ og tryghed ved kontakten. Derfor er jeg mindre optaget af synligheden og mere af trygheden. Endelig er det min erfaring, at min egen opsøgende indsats er den altafgørende.”

- Gunvor Kappel Schmidt, Vestervangsskolen i Randers

”Langt de fleste familier er glade for kontakten til skolen og mig. De føler sig hørt. Men det er også min erfaring, at det kræver meget tid og opfølgning, hvis man skal undgå, at kontakten forsvinder igen.”

- Anja Liebach, Stavnscholtskolen i Farum

SYNGER DU I BÅDET?

Her i foråret 2011 starter vi et kor for forældre på Vestervangsskolen. Vi vil arbejde på at lave en forrygende optræden for vores børn og alle de andre til skolens jubilæum i september.

Vi vil synge hver tirsdag aften kl. 19-21 i musiklokalet (D1). Første gang er d. 12. april og første gang vi optræder bliver allerede til Skolebestyrelsens aften d. 24. maj!

Vi vil vise, at vi kan lave noget sammen – noget der bringer glæde og samvær som kun musik og sang kan det – selvom vi taler tyrkisk, somali, albansk, urdu, arabisk, engelsk, rumænsk... ja, og dansk og måske ikke altid forstår hinanden. Vi finder en vej!

For at tilmelde dig ring:
29 13 10 32

Det nytter noget

Der er i mange tilfælde brug for en meget opsøgende og vedholdende indsats for at forbedre skole-hjemsamarbejdet. Men selvom det kan tage tid at ændre dynamikken i samarbejdet mellem lærere og forældre, er der ingen tvivl om, at det nytter noget at gøre forsøget.

”Vi møder rigtig stor tillid og ligefrem taknemmelighed fra forældrene. De er glade for, at vi har tid til dem, og at vi lytter til dem.”

- Iben Hald Andersen, Bakkeskolen i Esbjerg

”Oplevelsen er, at alle de forskellige tiltag giver mulighed for, at man som forældre kan deltage i de ting, man kan overkomme, og langsomt blive fortrolig med skolens medarbejdere, krav, forventninger etc.— hvilket igen kan give blod på tanden til at gå ind i de mere formelle samarbejdsformer.”

**- Nanna Bøndergaard Butters,
Blågård Skole i København**

”Vi havde ved skolestart flere forældre, som fortalte os, at deres børn kun skulle deltage i undervisningen — dvs. ingen sociale arrangementer. Vi havde samtaler med forældrene — mere end én gang med de fleste. Efterhånden deltager alle børn i alle arrangementer, forældrene er med, og de er meget glade for skolen.”

**- Gülsen Fidan Schultz,
Nørrebro Park Skole i København**

”Som en forælder sagde: ’Tusind tak, nu kan jeg bestille skolemad til min datter. Det bliver min datter rigtig glad for – det betyder meget for hende at prøve det, ligesom de andre børn i klassen.’ En anden forælder viste stor glæde, efter jeg bl.a. hjalp hende med at tilmelde sit barn til musikskolen: ’Det er helt fantastisk, at min datter nu også kan gå til noget. Nu ved jeg, at det er ikke helt umuligt, og jeg ved, hvor og hvem jeg skal gå til, hvis

jeg har brug for hjælp. Det er dejligt at komme på skolen – det er, som om jeg kender skolen bedre nu.’ Forældre, der har gjort brug af min funktion, har givet udtryk for, at det har været hjælp i en proces, der kan være uoverskuelig. De har også givet udtryk for, at den dialog, der har været undervejs, har været med til at skabe en forståelse for forskellige områder af systemet.”

- Florije Asipi, Hendriksholm Skole i Rødovre

Undersøgelse af skole-hjemsamarbejdets effekt

I et toårigt udviklingsprojekt gjorde 14 norske skoler en indsats for at forbedre lærernes kompetence i at samarbejde med forældrene. Undersøgelser af skole-hjemsamarbejdet blev gennemført ved opstart og afslutning af projektet på skolerne og på sammenligningsskoler, der ikke havde deltaget i projektet.

Forældrene på projektskolerne oplevede bl.a., at de fik:

- Mere og bedre information fra skolen
- Større indflydelse på undervisningen
- Bedre sociale relationer i forældregruppen

På skolerne, hvor man havde styrket skole-hjemsamarbejdet, viste undersøgelsen, at både elevernes skolefaglige præstationer og deres sociale færdigheder var blevet bedre i projektperioden i sammenligning med de skoler, der ikke havde deltaget i projektet.

Læs mere i Thomas Nordahl: *Hjem og Skole*, Hans Reitzels Forlag 2008

Skole-hjemindsatsens betydning for eleverne

Eleverne er dem, som indsatserne i sidste ende også gerne skulle komme til gode. Ikke alle skole-hjemvejledere har i deres rolle som skole-hjemvejleder lige meget direkte kontakt med eleverne. Men i det omfang, at skole-hjemvejlederen er synlig i forhold til eleverne, er responsen meget positiv.

”Eleverne vil meget gerne tale med mig. Jeg oplever, at der er gensidig tryghed og tillid, når vi er sammen. Det har gjort, at der er blevet åbnet op for de problemer, som de ellers har haft hemmeligholdt, så vi som skole har kunnet arbejde forebyggende med bl.a. kriminalitet og bandedannelse, håndtering af konflikter mellem forældre og barn, elev og elev osv.”

- **Senka Besic, Lundehussskolen og Holbergsskolen i København**

”Jeg har hos mange elever fået en positiv reaktion på, at jeg har haft særlig kontakt med deres forældre. De synes, at det er spændende, at jeg har været hjemme hos dem, og at jeg kender deres far/mor godt. Jeg mødes ofte med spørgsmålet: ’Skal du snart hjem til os igen?’”

- **Hanne Aggerholm, Lundergårdsskolen i Hjørring**

”Det har stor betydning for mange elever, at deres forældre er kommet tættere på skolen. Der er flere forældre, som har mod på at hjælpe med lektierne og har fået anvisninger på, hvordan de gør det på en god måde. I forbindelse med lejrskole var der en stor gruppe, som først ikke måtte deltage. Jeg havde en snak med lærere og ledelse, og de fik sendt andre signaler til forældrene, hvorefter alle undtagen én godt måtte. Det var planen, at jeg også skulle ringe rundt, men det blev ikke nødvendigt. Mange af eleverne kom og takkede mig.”

- **Lene Kofoed, Nord-Vest Privatskole i København**

Netgruppe til sparring

Social-, Børne- og Integrationsministeriet har oprettet en netgruppe for initiativets skole-hjemvejledere på Google Groups. Her har man haft mulighed for at spørge hinanden til råds om særlige problemstillinger eller videregive tips og tricks. På den måde kan man være i kontakt med kolleger med lignende udfordringer, selvom de ikke lige bor i ens nærområde, og hvor det kan være vanskeligt at vurdere, om der er brug for en mere vidtgående indsats og hjælp til familien. Alle har mulighed for at oprette en lignende gruppe på <http://groups.google.com/> — det er gratis.

Netværk om skole-hjemsamarbejde

Skole-hjemvejlederne i Social-, Børne- og Integrationsministeriets initiativ er blevet uddannet sammen og har derigennem fået opbygget et netværk, som for mange har været brugbart i forhold til det daglige arbejde. Nogle har været så heldige, at de har været flere skole-hjemvejledere på samme skole eller i samme kommune og derfor løbende har kunnet være i kontakt med hinanden. Derudover har ministeriet afholdt netværksmøde én gang om året, hvor alle skole-hjemvejlederne har mødtes og fået faglige input.

Når en skole vælger at arbejde på at opkvalificere forældresamarbejdet, kan det være af stor, positiv betydning at kunne lade sig inspirere af, hvad andre skoler har gjort med succes — og undgå at gentage deres fejl.

Så hvis skolen ikke allerede har et netværk om skole-hjemsamarbejde, kan det varmt anbefales at forsøge at opbygge et sådant — helst i lokalområdet, så ledere, skole-hjemvejledere og/eller lærere har mulighed for at mødes jævnligt.

I arbejdet med nydanske forældre støder mange også på traumatiserede familier, hvor problemstillingerne kan være meget tunge og komplicerede, og hvor det kan være vanskeligt at vurdere, om der er brug for en mere vidtgående indsats og hjælp til familien. I de tilfælde bliver det ekstra vigtigt at have en fortrolig kollega eller leder at sparre med eller læsse af på.

Før I går i gang, så husk...

På et af de netværksmøder, som Social-, Børne- og Integrationsministeriet holdt en gang om året i projektperioden, blev skole-hjemvejlederne bedt om at formulere nogle gode råd og anbefalinger til andre skoler, der ønsker at gøre en ekstra indsats for at styrke skole-hjemsamarbejdet med de nydanske forældre. Her kan du se, hvad skole-hjemvejlederne svarede.

Opstart og organisering

- Sørg for ledelsens opbakning fra startfasen — det skal være hele skolens og ikke kun en enkelt lærers eller skole-hjemvejleders projekt
- Hold løbende møder med både skoleleder og -bestyrelse
- Få skolen til at arbejde med handleplaner for skole-hjemsamarbejdet, og sæt realistiske mål og delmål
- Sats både på nogle kortsigtede og nogle lang-sigtede indsatser
- Husk at forhindringer sjældent skyldes modvilje mod dig og projektet, men oftest er betinget af organisatoriske faktorer (arbejdspres, mangelfuld planlægning, knappe ressourcer)

Synlighed og dokumentation

- Sørg for en klar beskrivelse af skole-hjemvejleders opgaver
- Lav en orienteringsfolder til forældre og samarbejdspartnere
- Kommunikér via forældreintra og lærerintra
- Informér løbende om skole-hjemsamarbejdets status og udvikling, og husk at få de små fremskridt og positive historier med

Det daglige arbejde med skole-hjemvejledning

- Gør dig synlig — sid i SFO'en om morgenen, deltag i skolens sociale liv og arrangementer
- Vær opsøgende og tag konkrete initiativer
- Vær anerkendende og respektfuld i alle kontakter med forældre, lærere og pædagoger
- Invitér til samarbejde, og gør brug af forældrenes ressourcer
- Arbejd praksisorienteret med lærere og pædagoger — præsentér værktøjskasserne, deltag i mødeplanlægning m.m.
- Samarbejd med DSA-kordinator, AKT-lærere og/eller andre relevante personer
- Skab dine egne netværk, hvor relationsdannelsen i forældrenetværk, lærerteams og pædagog-lærerkontakten styrkes

Sidst, men ikke mindst

- Hav tålmodighed — forandring tager tid

Flere gode råd

Skole-hjemvejledernes har som et led i projektevalueringen udfyldt elektroniske logbøger igennem hele projektforløbet. Her kan du læse lidt flere tips fra logbøgerne om, hvordan man bedst griber en ny skole-hjemvejlederfunktion an.

I forhold til ansættelsen af en skole-hjemvejleder har man på nogle skoler ansat en af de lærere, der allerede var på skolen, i funktionen, mens andre har ansat en skole-hjemvejleder 'udefra'. Flere af skole-hjemvejlederne, der ikke tidligere havde ansættelse på skolen, har oplevet, at det var svært at finde fodfæste blandt de nye kolleger, mens enkelte andre tværtimod har oplevet det som en styrke at være ny. De fleste giver dog udtryk for, at arbejdet med skole-hjemindsatsen glider lettere, når man på forhånd er etableret på skolen.

"Det har helt sikkert været afgørende, at jeg i forvejen var et kendt ansigt på skolen — altså ikke en som kom udefra og først skulle ses an."

- Tine Rønnebæk-Pedersen, Herlev Byskole

"Det har været godt for projektets fremdrift, at Greve Kommune har valgt at ansætte to skole-hjemvejledere, så vi har hinanden at sparre med. Det er også en fordel, at vi har selv har en anden etnisk baggrund end dansk og har oplevet mange af de forhold, som forældrene taler om."

- Avan Mansurbeg og Ayse Kaya i Greve Kommune

Det har også en betydning, at skole-hjemvejlederen ikke kun kommer på skolen i fx nogle få timer om ugen, men tilbringer nok timer på skolen til at blive en del af skolens liv og hverdag. På den måde får skole-hjemvejlederen den bedste mulighed for at holde sig orienteret om, hvad der sker på skolen.

I den første tid som skole-hjemvejleder handler det om at få gjort opmærksom på sig selv og de muligheder, der ligger i den nye funktion.

"Jeg er altid synlig på skolen, hvor jeg arbejder på lærerværelset eller ved lærerarbejdspladser. Ved samtaler finder jeg et egnet lokale. Det er hensigtsmæssigt, at jeg er synlig, så kolleger let kan komme i kontakt med mig. Jeg tror, at jeg har bedre kontakt, end jeg ville have haft, hvis jeg sad på et kontor, og de skulle opsøge mig dér. Desuden har jeg en reol med opslagstavle på biblioteket, hvor jeg præsenterer materialer o.a. til elever, forældre og lærere. Det har størst og mest positiv effekt, når jeg har den direkte kontakt."

- Susanne Schreiner Simonsen, Nymarkskolen i Svendborg

I forhold til at udbrede de nye tilgange til skole-hjemindsatsen på hele skolen er de andre lærere uundværlige som samarbejdspartnere.

”Prioritér lærergruppen højt. Undgå alene at blive brandslukker og tage dig af kontakten til forældrene — arbejd i stedet på, at lærerne selv tager ansvaret for skole-hjemsamarbejdet og får en bevidsthed om, hvordan det kan gribes an. Anskueliggør for dem, hvordan de kan tilrettelægge det, de allerede gør, anderledes, så det ikke blot bliver ekstra opgaver oveni dem, de har i forvejen.”

- **Lene Kofoed, Nord-Vest Privatskole i København**

På det mere organisatoriske plan anbefales det, at man indtænker skole-hjemsamarbejdet i hele skolens virke.

”Først og fremmest skal der sættes tid af til at udvikle skole-hjemsamarbejdet. Der skal være tid til at diskutere skole-hjemsamarbejdet, sætte mål for det og løbende at evaluere det samt sørge for, at det bliver afprivatiseret — måske endda at man aftaler indbyrdes observationer. Så skal man nok også sørge for, at det tænkes ind i skolens øvrige virke — så det ikke bliver et løsrevet udviklingspunkt eller en ekstra byrde/ting, som lærerne

skal tænke i, men en del af faglige forløb og måske noget, der kan afløse andre ting. Fx kan et forældremøde, hvor elever og forældre undervises sammen, gøre det ud for en undervisningstime — der så bare er lagt om aftenen. Jeg tænker, at det at tænke i konstant udvikling og fleksibilitet generelt er kodeord.”

- **Nanna Bøndergaard Butters, Blågård Skole i København**

Skole-hjemvejlederne peger entydigt på, at skolens vilighed til at revurdere sin egen praksis er helt afgørende for, om det lykkes at få forbedret samarbejdet med de nydanske elever og deres forældre. På de skoler, hvor man har haft størst succes, har man stillet både sig selv og forældre/skolebestyrelser åbne spørgsmål om ønsker til form og indhold i samarbejdet og har været villige til at lave om på tingene.

En enkelt ildsjæl eller to kan selvfølgelig få stor betydning for relationen mellem skolen og de elever/familier, som de retter deres indsats mod. Men en egentlig, varig og generel forbedring af en skoles samarbejde med nydanske forældre kræver, at både ledelse, lærerkollegium og SFO-pædagoger tager medansvar og engagerer sig i processen.

Ledelsesopbakning er en forudsætning

Mange skole-hjemvejledere fortæller, at det har været af afgørende betydning, at projektet med at styrke forældreinddragelsen har haft ledelsens fulde opbakning.

”Det er en vigtig pointe at få lederne til at gå forrest og kunne påvirke lærerne og tage ’skal’-beslutninger.”

- **Lone Stig Stokholm, Tårnby Kommunes skoler**

”Brug kræfter på at få ledelsen til at vise interesse for skole-hjemsamarbejdet. Det, at lederen fortæller, at skole-hjemsamarbejdet skal være et fokusområde og præsenterer en plan for det ved et PR-møde, gør hele forskellen.”

- **Gülşen Fidan Schultz,
Nørrebro Park Skole i København**

De skole-hjemvejledere, der har savnet ledelsens interesse og støtte, giver klart udtryk for, at det har været en betydelig hindring for deres muligheder for at gennemføre ændringer og opnå gode resultater. Det er ikke nok, at ledelsen blot sætter en medarbejder i gang med at arbejde med skole-hjemsamarbejdet — ledelsen skal selv komme på banen og aktivt opfordre lærere til at gøre det samme.

Der er en god idé, hvis lederne på forhånd har sat sig ind i, hvilke muligheder en skole-hjemvejlederfunktion har, og har gjort sig tanker om, hvilken type indsatser der kunne være relevante ift. den pågældende skole. I forbindelse med ansættelsen af skole-hjemvejlederen er det vigtigt, at lederen forbereder skolens lærere på den nye funktion, og at leder og skole-hjemvejleder i fællesskab lægger en strategi for indsatserne, gerne i form af en skriftlig plan.

”

“Åben Skole”
på Herningvej Skole d. 12. okt. kl. 17 - 20

Kom indenfor

Børn i skole
Kamouline
Høj skole i en tryk
Åben Skole
Tirsdag d. 11. okt. kl. 17 - 20 på Herningvej Skole

Fællesskab
Børnepasning
Tale
Hjælp til forældre
Kulturel Udvikling
Skole på tværs af fag

Åben skole

Betydningen af samarbejde mellem hjem og skole

Internationale undersøgelser dokumenterer, at elevers udbytte af skolegangen er helt afhængig af et godt samarbejde mellem forældrene og skolen. Samtidig viser mange undersøgelser, at forældrenes aktive deltagelse er af langt større betydning end familiens socioøkonomiske og uddannelsesmæssige status.

- Læs mere i Chad Nye, Herb Turner & Jamie Schwartz: Approaches to Parent Involvement for Improving the Academic Performance of Elementary School Age Children, Campbell Systematic Reviews 2006:4.
- Eller i Charles Desforges & Alberto Abouchaar: The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievement and Adjustment: A Literature Review, Queen's Printer 2003.

Den dokumenterede positive effekt af forældres inddragelse i barnets skolegang betyder, at det — i forhold til alle elever — er meget vigtigt, at forældrene og skolens ansatte får etableret et konstruktivt samarbejde. Et så-

dant samarbejde vil alt andet lige være relativt let at få i gang med forældre, som selv har haft et positivt forløb i en dansk skole, hvorimod det kan være noget vanskeligere, hvis forældrene har haft negative oplevelser i skolen.

I forhold til nydanske forældre uden personligt kendskab til det danske skolesystem vil der i mange tilfælde være behov for, at man fra skolens side yder en særlig indsats for at få samarbejdet til at fungere. På mange skoler har man også oplevet, at den øgede indsats i forhold til forældresamarbejdet har haft en positiv effekt på samarbejdet med nogle af de etnisk danske forældre.

Dette hæftes eksempler på og beskrivelser af nogle af de indsatser, som skole-hjemvejledere og andre deltagere i Social-, Børne- og Integrationsministeriets initiativ har haft positive erfaringer med, kan forhåbentligt inspirere dig og andre til at gå i gang med lignende aktiviteter.

Betydningen af forældre støtte

Undersøgelser viser, at:

- I forhold til 7-årige elevers præstationer i skolen er det, forældrene gør derhjemme, seks gange så vigtigt som det, der sker i skolen. Først i 16-årsalderen bliver skolen mere betydningsfuld for læringsudbyttet end forældrene
- Børn, hvis forældre støtter dem aktivt i forhold til skolen, har bedre relationer til lærerne og til andre børn samt har generelt en bedre trivsel

Læs mere i Thomas Nordahl: Hjem og Skole, Hans Reitzels Forlag 2008.

Om Social-, Børne- og Integrationsministeriets initiativ til styrket forældreinddragelse via skole-hjemvejledere

Initiativet er delt op på to puljer — én til forsøg med udvikling af nye metoder og én med uddannelse og lønkroner til ansættelse af skole-hjemvejledere på udvalgte skoler.

Initiativet er blevet evalueret af Teori og Metodecentret, UCC, og endelige evaluering af det samlede initiativ kan læses på ministeriets hjemmeside, www.sm.dk.

Social-, Børne- og Integrationsministeriet ønsker med nærværende hæfte at videregive skole-hjemvejledernes gode historier og eksempler, så de kan tjene som inspiration for andre, der vil arbejde på at styrke samarbejdet mellem hjem og skole.

Ministeriet har tidligere udgivet inspirationshæfter om skole-hjemvejledernes erfaringer i 2011 og 2012. Dette hæfte er en udvidet og endelig version, der samler op på de mange års tilbagemeldinger fra skole-hjemvejlederne. Alle fotos i hæftet er indsamlet fra skole-hjemvejledernes hverdag, ligesom alle hæftets illustrationer stammer fra skole-hjemvejledernes daglige arbejde.

Skole-hjemvejlederuddannelsen

Målet med kurset var, at skole-hjemvejlederne fik tilegnet sig kompetencer i skole-hjemsamarbejde med særligt fokus på samarbejdet med de nydanske forældre. Kurset skulle give vejlederne forudsætninger for:

- at medvirke til, at læreres bevidsthed om deres rolle i forældresamarbejdet styrkes, herunder bl.a. gennem et resourcesyn på forældre samt øget viden om interkulturel kommunikation og konkrete metoder og tilgange til inddragelse af nydanske forældre
- at medvirke til, at nydanske forældre opnår viden om og forståelse for det danske uddannelsessystem, herunder bl.a. de krav, der stilles af skolen til forældrene

Uddannelsens temaer var bl.a. skole-hjemsamarbejdets mål, organisering og indhold, interkulturel

pædagogik som en forståelsesramme for skole-hjemsamarbejde, skole-hjemsamarbejdet fra forældrenes perspektiv, aktionslæring og vejlederrollen.

Organisering

Kurset forløb over 7 dage á 6 timer, inklusiv et 2-dages internat. Mellem de enkelte kursusdage blev der lagt op til, at kursisterne undersøgte egen praksis og afprøvede nye inputs fra kurset.

Tovholder og designer af kurset var lektor, cand. pæd. pæd. Ulla Kofoed ved UCC og lektor, cand. pæd. pæd. Susanne Hvilshøj ved UC Lillebælt, som også har været de primære undervisere på kurset.

UCC udbyder fortsat skole-hjemvejlederkurser, der giver deltagerne forudsætninger for at igangsætte udvikling af samarbejdet mellem forældre og deres egen skole og institution. Læs mere på www.ucc.dk.

Litteratur om skole-hjemsamarbejde

Børn af krig og fred – Flygtningebørn i folkeskolen

Center for Udsatte Flygtninge 2011

Downloades fra http://flygtning.dk/danmark/center-for-udsatte-flygtninge/materialer/?elID=dam_frontend_push&docID=6936

Det gode skole-hjem-samarbejde med forældre i udsatte positioner

Danmarks Evalueringsinstitut 2012

Downloades fra www.eva.dk

Forældresamarbejde i daginstitutioner – værktøjer til samarbejde med tosprogede forældre

Mette Frithiof Wybrandt

Amondo 2012

Forældresamarbejde med fokus på elevernes læring

Ulla Kofoed. Akademisk Forlag 2010

Hjem og Skole – Hvordan skaber man et bedre samarbejde?

Thomas Nordahl. Hans Reitzels Forlag 2008

Minoritetsforældre som en ressource i folkeskolen

Bitten Holmer Flansmose, Skanderborg Kommune 2012

Downloades fra

http://issuu.com/ladefoged/docs/rapport_nydanske_for_ldre

Når lærere samarbejder med forældre

Jens Peter Christiansen m.fl.

University College Lillebælt 2009

Downloades fra www.ucl.dk

Skole-hjemsamarbejde i den flerkulturelle skole

Laid Bouakaz

VIA Systime 2010

Tegn på sprog

Helle Pia Laursen (red.)

Forlaget UCC 2010

Uhørte stemmer – Sproglige minoritetsforældre og samarbejde med skolen

Lene Timm & Bergthóra S. Kristjánsdóttir

VIA Systime 2011

Links

European Research Network About Parents in Education

www.ernape.net

For-di-projektet

www.skole-foraeldre.dk/Videnbank/Temaer/For-di.aspx

Global Skole

www.globalskole.dk

Integrationsnet — en del af Dansk Flygtningehjælp:

www.integrationsnet.dk

Integrationsviden

<http://integrationsviden.dk/>

Involve Parents — Improve School

www.involve-migrants-improve-school.eu

Det Kriminalpræventive Råds 'Projekt Forældrenetværk'

<http://www.dkr.dk/tmp3.dwarf.dk/for%C3%A6ldre-blivet-netv%C3%A6rk>

Læselyst

www.laeselyst.dk

Tal sproget frem

Video, der handler om, hvordan man som forælder stimulerer sit barns sprog. Udarbejdet af Aarhus Kommune. Videoen foreligger på 9 forskellige sprog. <http://www.aarhus.dk/da/borger/familie-boern-og-unge/Pasning/Dit-barns-sprog-og-laesning/Tal-sproget-frem.aspx>

Tosprogs-Taskforce

<http://www.tosprogstaskforce.dk/indsatsomraader/skole-hjem-samarbejde.aspx>

Social-, Børne- og Integrationsministeriet

Holmens Kanal 22

1060 København K

Tel 33 92 93 00

Fax 33 93 25 18

sm@sm.dk

www.sm.dk